

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Fakulta stavební

Katedra urbanismu a územního plánování

Bakalářská práce

Ochrana a rozvoj urbanistické struktury pevnostního města Josefov

Vypracoval: Lukáš Jirásek

Vedoucí práce: Ing. arch. František Pospíšil, Ph.D.

Studijní program: Stavební inženýrství

Studijní obor: Inženýrství životního prostředí

Akademický rok: 2017/2018

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Fakulta stavební
Thákurova 7, 166 29 Praha 6

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: Jirásek Jméno: Lukáš Osobní číslo: 426632
Zadávající katedra: Katedra urbanismu a územního plánování
Studijní program: Stavební inženýrství
Studijní obor: Inženýrství životního prostředí

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce: Ochrana a rozvoj urbanistické struktury pevnostního města Josefov
Název bakalářské práce anglicky: Fortress Town Josefov - Protection and Development of the Urban Structure
Pokyny pro vypracování:
Bakalářská práce se bude zabývat analýzou problematiky vývoje, hodnot a limitů pevnostního města Josefov s cílem definovat urbanistické zásady ochrany hodnot a možnosti dalšího rozvoje a využití zástavby tohoto pevnostního města. V analytické části se práce zaměří v obecné rovině na zhodnocení možnosti funkční transformace zástavby pevnostních měst a rozsáhlých ploch kasáren. Dále se analýza zaměří podrobněji na průzkumy a rozborů zástavby pevnostního města Josefov. Návrhová část práce obsáhne řešení možnosti využití území pevnostního města a stanovení regulativů pro zajištění ochrany kulturních a architektonicko-urbanistických hodnot v území.
Seznam doporučené literatury:
kolektiv ÚUR Brno: Principy a pravidla územního plánování, (dostupné na www.uur.cz); Hružka J.: Svět měst, Krier: Architektura, volba nebo osud; Kupka V.: Fortové pevnosti a jejich místo v dějinách opevnování a další svazky edice Pevnosti vydavatelství FORTprint;
Jméno vedoucího bakalářské práce: Ing.arch. František Pospíšil, Ph.D.
Datum zadání bakalářské práce: 22.2.2018 Termín odevzdání bakalářské práce: 27.5.2018
Údaj uveďte v souladu s datem v časovém plánu příslušného ak. roku
Podpis vedoucího práce Podpis vedoucího katedry

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

Beru na vědomí, že jsem povinen vypracovat bakalářskou práci samostatně, bez cizí pomoci, s výjimkou poskytnutých konzultací. Seznam použité literatury, jiných pramenů a jmen konzultantů je nutně uvést v bakalářské práci a při citování postupovat v souladu s metodickou příručkou ČVUT „Jak psát vysokoškolské závěrečné práce“ a metodickým pokynem ČVUT „O dodržování etických principů při přípravě vysokoškolských závěrečných prací“.
22.2.2018
Datum převzetí zadání Podpis studenta(ky)

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma Ochrana a rozvoj urbanistické struktury pevnostního města Josefov jsem vypracoval samostatně. Veškeré použité informační zdroje jsem uvedl v seznamu použitých zdrojů.

V Praze dne

Podpis

Poděkování

Chtěl bych poděkovat především vedoucímu této bakalářské práce Ing. Arch Františku Pospíšilovi Ph.D za vřelý přístup, odborné rady a ochotu při zpracovávání práce. Dále bych chtěl poděkovat rodině a přátelům za podporu,

Anotace

Bakalářská práce na téma Ochrana a rozvoj urbanistické struktury pevnostního města Josef se zabývá analýzou problematiky vývoje, hodnot a limitů pevnostního města Josefov s cílem definovat urbanistické zásady ochrany hodnot a možností dalšího rozvoje a využití zástavby tohoto pevnostního města. V analytické části se práce zaměřuje v obecné rovině na zhodnocení možností funkční transformace zástavby pevnostních měst a rozsáhlých ploch kasáren. Dále se analýza zaměřuje podrobněji na průzkumy a rozbor zástavby pevnostního města Josefov. Návrhová část práce obsáhne řešení možnosti využití území pevnostního města a stanovení regulativů pro zajištění ochrany kulturních a architektonicko-urbanistických hodnot v území.

Klíčová slova

Josefov, pevnostní město, vývoj, regulace, ochrana

Annotation

This Bachelor thesis is entitled Protection and Development of Urbanistic Structure of Fortress Town Josefov. The issues covered here are analyses of town's historical development and its values, defining its limits and aiming at outcome of outlining essential rules and possibilities of protecting and preserving urbanistic values and heritage of the Fortress Town Josefov. Analytical part of the work deals in general scope with evaluating possibilities in functional transformation of the original fortress structures and barracks inside the town. Further on, the analysis focuses in detail on researches and studies covering the character of the building development in Josefov. The last part takes into account proposals and options of implementation of the studies for the best possible use of the buildings in Josefov fortress area and also determining regulations for preserving cultural and urbanistic heritage of the area and its historic and architectural values.

Keyword

Josefov, Fortress town, development, regulations, protection

Obsah

1	Úvod.....	6	8	Josefov a územně plánovací dokumentace	22
2	Metodika práce	6	8.1.1	Cíle rozvoje	22
3	Problematika vojenských brownfieldů	7	8.1.2	Hlavní cíle Ochrany	22
3.1	Procesy přeměny umožňující nové využití.....	8	8.1.3	Urbanistická koncepce.....	22
4	Příklady fortifikačních pevností a jejich transformace.....	9	9	Josefov a současná památková ochrana	23
4.1	Terezín.....	9	9.1	Památkový zákon	23
4.2	Leopoldov.....	10	9.2	Současná památková ochrana	23
4.3	Významné fortifikační pevnosti ve světě	11	10	Vlastní průzkum	24
5	Příklady transformace vojenských objektů	12	10.1	Stávající majetkové vztahy.....	24
5.1	Bývalý vojenský areál (Vysoké mýto, Česká republika).....	12	10.2	Zhodnocení funkční využití a stavajícího stavu současné zástavby.....	25
5.2	Ekologická čtvrť Vauban (Freiburg, Německo)	12	10.2.1	Civilní domy (obytné budovy)	25
5.3	Bývalé vojenské kasárny Espagne (Auch, Francie).....	12	10.2.2	Bývalé vojenské objekty	26
6	Územní plán jako nástroj ochrany a rozvoje hodnot	13	10.2.3	Občanská vybavenost	27
6.1	Hlavní úkoly územního plánování	13	10.2.4	Veřejné prostranství	28
6.2	Nástroje územního plánování	13	11	Prvky regulace zástavby.....	30
7	Analýza řešeného území	14	11.1	Používané regulativy.....	30
7.1	Základní údaje	14	11.2	Regulace pevnostní města Josefov	31
7.2	Základní charakteristika	15	12	Závěr	33
7.3	Charakteristika širšího území	16	13	Seznam použitých zdrojů	34
7.3.1	Klimatické podmínky.....	16	14	Seznam mapových výstupů	35
7.3.2	Geologické poměry	16	15	Seznam použitých obrázků	35
7.3.3	Hydrogeologické poměry	16	16	Náhledy mapových výstupů.....	36
7.3.4	Hydrologické poměry	16			
7.3.5	Půdní poměry	16			
7.3.6	Ochrana přírody a krajiny.....	16			
7.4	Veřejná infrastruktura.....	17			
7.4.1	Technická infrastruktura	17			
7.4.2	Dopravní infrastruktura	17			
7.5	Historie Josefova	19			
7.5.1	Výstavba	19			
7.5.2	Pevnost po dokončení.....	19			
7.5.3	Historické mapování	21			

1 Úvod

Atraktivita polohy, unikátnost pevnostního systému ve světovém měřítku a výjimečná koncentrace památek činí s pevnostního města Josefov místo přinejmenším s celorepublikovým významem. Zanedbání péče o tyto hodnoty by mohlo vést k nenávratné devastaci opevnění i zástavby a mělo by zásadní negativní vliv na řadu dalších odvětví života města a jeho okolí. Jedním z nejzávažnějších problémů jsou dlouhodobě nevyužívané a neudržované objekty, často s nejasným budoucím využitím, podmíněným ve většině případů i jejich specifickou dispozicí.

Hlavním cílem bakalářské práce, je vedle přiblížení problematiky vývoje fortifikačních pevností a jejich dílčích částí, vytvoření základního regulačního plánu a stanovení regulativů, které by zajišťovaly ochranu kulturních a architektonicko-urbanistických hodnot unikátního celku pevnostního města Josefov. Pro toto pevnostní město bude provedena detailní analýza, které se zaměří na průzkumy a rozborů zástavby dle získaných podkladů a vlastních průzkumů.

2 Metodika práce

První část práce je věnována současné problematice nevyužívaných vojenských objektů tzv. Vojenských brownfields, které se na území Josefova nacházejí. Jsou zde vymezeny klíčové pojmy a definice týkající se tématu. Dále pak základní procesy a nástroje vedoucí k jejich přeměně a k novému funkčnímu využití, jsou zde uvedeny příklady možné transformace fortifikačních pevností a dílčích vojenských objektů.

Druhá část práce se zabývá detailnější analýzou pevnostního města, je zde definovaná charakteristika samotného řešeného území i základní charakteristika širšího území obce Jaroměř pod jejíž správu Josefov spadá. Jsou zde zmíněny podstatné historické momenty města, jeho vztah s aktuální územně plánovací dokumentací a jeho současná památková ochrana. Dále dochází k detailnější analýze a ke zhodnocení vlastního průzkumu města, který je doplněn fotodokumentací.

Předchozí analýzy, jsou završeny stanovením regulativů, které definují přístupné či nepřístupné stavební úpravy u stávajících objektů a prvků umístěných ve veřejném prostoru. Tyto regulativy byly vytvořeny se snahou zajištění ochrany kulturních a architektonicko-urbanistických hodnot tohoto unikátního pevnostního celku. V rámci dalšího územního rozvoje, bylo v rámci provedených průzkumů vymezeno několik určitých ploch, jejichž změna funkčního využití by výrazně mohla přispět k současnému neutěšenému stavu města.

3 Problematika vojenských brownfieldů

Brownfield je odborné označení pro nemovité objekty, pozemky a areály, které přestaly být v důsledku socioekonomických změn využívány a v současné době leží ladem a chátrají. Přítomnost brownfieldů způsobuje mnoho závažných problémů environmentálního, sociálního a ekonomického charakteru, které mohou být lokálního, celoměstského až regionálního významu. [1]

Tyto podvyžítá urbanizovaná území představují překážku pro další rozvoj obcí, měst i celých regionů. Problematika brownfields je v současné době velmi významným tématem, které je spojováno převážně s udržitelným rozvojem sídelních útvarů.

Vojenské brownfieldy bývají deprimující i pro samotné obyvatele a často se v jejich okolí vyskytuje kriminalita, vandalismus, černé skládky, nebo dochází k nepovolenému obsazování budov. Zatímco veřejnost se takovým lokalitám raději vyhýbá, obyvatele samotného pevnostního města tuto možnost nemají a musí se s opuštěným areálem naučit žít.

Příčiny vzniků brownfields je více, což úzce souvisí s původním funkčním využitím těchto lokalit. Ke vzniku vojenských brownfieldů dochází v důsledku demilitarizace území. Demilitarizace území ČR představuje kontinuální proces transformačního období po roce 1989, který stále nebyl ukončen. V rámci tohoto procesu dochází k průběžnému rušení vojenských posádek i dislokačních míst po celém území ČR. [2]

Na rozdíl od ostatních typů brownfields nelze u vojenských brownfields přesněji specifikovat jejich polohu ve městě. Mohou se nacházet ve všech částech centrální zóny, okrajové oblasti a v krajině. Víceméně se však nachází na velmi strategických polohách a mají tak velký potenciál pro zajištění základních městských funkcí.

Velikost těchto vojenských objektů může být rozdílná, ale obvykle se jedná o značně rozsáhlou plochu. [2]

Jejich efektivnímu využití a znovuzapojení do organismu města brání především velmi velké náklady na regeneraci, často složité majetkoprávní vztahy a především absence ekonomicky proveditelných projektů, které by mohli být atraktivní pro potenciální investory.

Častou potíží vojenských brownfieldů mohou být také ekologické zátěže, neboť na nich v minulosti docházelo k manipulaci s municí, nebezpečnými materiály či pohony hmotami. Může tedy jít např. o kontaminaci půdy, spodních vod aj. V zahraničí z tohoto důvodu často dochází k velmi nákladným sanacím těchto území a to i v neobydlených lokalitách. [1]

V pevnostním městě Josefov se nachází mnoho objektů, které splňují základní charakteristiky vojenského brownfieldu, zejména pak areály tzv. čtvercových kasáren a vojenské nemocnice, pro které v současné době město Jaroměř hledá nové využití. Rozloha některých těchto pozemků a budov v poměru k rozloze města komplikuje případnou regeneraci, tuto komplikaci zde také prohlubuje existence městské památkové rezervace a památkové ochrany budov, která jednak odrazuje případné investory a také vylučuje případnou možnost demolice

S největší pravděpodobností, se na tomto území žádné staré ekologické zátěže nevyskytují. V případě čtvercových kasáren a areálů vojenské nemocnice je znečištění spíše povrchové. Kontaminovaná je nicméně kotelna ve vojenské nemocnici, v níž se dříve topilo mazutem. Dále mohou být kontaminovány betonové jímký, ve kterých kdysi stály příruční zásobovací tanky. [3]

3.1 Procesy přeměny umožňující nové využití

Mezi procesy, jimiž lze dosáhnout změny stavu v těchto podvyužitých územích a zapojit je znovu jako součást do života našich měst, se nejčastěji řadí proces obnovy, revitalizace a rekonverze.

Obnova

Tento termín je již historicky spojován s mimořádnými situacemi války a zhoubných přírodních katastrof, při nichž došlo ke zničení celých měst nebo jejich podstatných částí a následné znovunastolení jejich funkcí, života a v souvislosti s tím i jejich stavební struktury. Obnova byla spojována s podstatným nebo dílčím zlepšováním půdorysného uspořádání a rozložení funkcí města, přestavbou centra, rozšiřováním komunikačních prostorů i zeleně, uvolňováním zastavovacích soustav apod. [2]

Revitalizace

Chápeme jako proces/soubor činností, které při užití standardizovaného postupu a užití stanovených materiálů povedou k oživení neadekvátně využívaného nebo nerozvinutého městského prostředí. V současnosti chápána jako proces ekonomické, sociální a prostorové restrukturalizace urbanizovaných prostorů. [2]

Podle zchátralosti lokality je možné postup revitalizace rozdělit na další druhy jako modernizace, gentrifikace, dostavba, asanace či přestavba, V případě revitalizace těchto deprimujících zón se nejčastěji uplatňuje regenerace, přestavba a asanace. [2]

- Regenerace

V současnosti se jedná o jeden z nejrozšířenějších druhů revitalizace. Dříve se tento pojem vztahoval především na obnovu historických měst nebo historických areálů, jako je například Josefov či Terezín.

Dnes je tento pojem brán daleko komplexněji a zahrnuje nejen údržbu stavebních částí, ale i případné odstranění nevhodných, nehodnotných či narušujících prvků. [2]

- Přestavba

Soubor opatření, kdy je obnova území vedena rozsáhlými úpravami, které mohou být spojeny i s demolicí. Při přestavbě dochází k modernizaci, zdokonalení funkčnosti a celkově k zlepšení životního prostředí. [2]

- Asanace

Jedná se o jeden z nejstarších druhů revitalizace, avšak dnes již není tolik využíván. Pojem asanace je spojován s plošnou demolicí a rozsáhlou plošnou přestavbou se záměrem ozdravení města. Nejčastěji se využívá v oblastech průmyslových či vojenských, nebo všude tam, kde jsou úpravy tak velkého významu možné a žádoucí. [2]

Rekonverze

V našich podmínkách je rekonverze chápána jako *nové využití objektů, které pozbyly svoji původní funkci. Je považována za specifickou s ohledem na běžnou architektonickou praxi zejména tím, že není předem definován stavební program a že pracuje s existující urbanistickou, stavební a architektonickou strukturou.* [2]

Vhodně zvolená a profesionálně provedená obnova, revitalizace či rekonverze brownfieldů je cesta, která může být řešením mnoha sociálních problémů.

A to v zlepšení bezpečnostní situace, i šancí pro zlepšení image celého města a lokální politiky. Jedná se rovněž o zásadní příležitost pro celkový rozvoj, který může být cestou k novému udržitelnému rozvoji, zlepšení podnikatelského prostředí či zvýšení zaměstnanosti.

V rámci těchto procesů proměny se otvírá cesta inovativním, funkčně a finančně udržitelným projektům, především kulturního rázu. Jedná se o jednu z účinných cest, které vedou ke zmírnění zániku velkého množství půdního fondu v důsledku suburbanizace a rozšiřování zastavitelného území v okolí měst.

4 Příklady fortifikačních pevností a jejich transformace

4.1 Terezín

Základní charakteristika

Jedná se o pevnostní město o rozloze 398 ha, ležící v Ústeckém kraji v okrese Litoměřice. Pevnost byla postavena mezi lety 1780-1790 na popud císaře Josefa II. Výstavba vojenských a civilních budov, probíhala podle předem zpracovaného plánu, který stanovil šachovnicově navržené ulice s obdelníkovým náměstím ve středu města.

Pevnost byla vybudována za účelem obrany hranic Čech proti útokům severu. Šlo o jedu z nejmodernějších a nejdokonalejších pevností své doby, od konce 18. století jedním z důležitých opěrných bodů proti pruským útokům. K jejímu přímému obléhání však nikdy nedošlo. Během druhé světové války pevnost sloužila nacistickému Německu jako věznice pražského gestapa. [4]

V roce 2002 bylo město ohroženo pětisetletou velkou vodou. Celé bylo zatopené až do výšky 2 m. Tato nešťastná událost však posloužila jako impulz, kterým se spustila lavina v podobě oprav a údržby tolik zničeného města. [4]

Terezín se svým charakterem nejvíce podobá Josefov. Někdy je zmiňován jako „bratrská“ stavba toho pevnostního města.

Současné využití

Město dnes již pro vojenské účely neslouží. Existuje zde mimo jiné sdružení „Terezín-město změny“ které bylo založeno Ústeckým krajem a městem Terezín. Toto sdružení se zaměřuje na opravu místních památek a jejich zpřístupňování veřejnosti. Podařilo se mu získat prostředky z Integrovaného operačního programu, díky nimž došlo k rekonstrukci celkem pěti staveb. Všechny dostaly zcela nové využití.

Objekt dělostřelecké kasárny v současnosti slouží jako prostor pro Vysokou školu aplikované psychologie.

Objekt bývalé vojenské jízdárny opět slouží ke svému původnímu účelu a to k výcviku jezdců a jejich koní. V ostatních vznikly expozice věnované bohaté historii města a pevnosti. [4]

Civilní domy získaly nové omítky a v mnoha případech například i střechy. Ve městě zaujíma i velké množství nově vysázené zeleně. Kromě rozsáhlých kasárenských bloků, pro které zatím neexistuje rozumné využití, byly již všechny objekty zrekonstruovány a zkolaudovány. [4]

Z těchto objektů jsou především dělostřelecké kasárny a vojenská jízdárna srovnatelné s nevyužívanými objekty v pevnosti Josefov

Obr. 1 Pevnostní město Terezín

4.2 Leopoldov

Základní charakteristika

Jedná se o malé slovenské pevnostní město o rozloze 56 ha, ležící v Trnavském kraji v okrese Hlohovec. Jeho vznik si vynutila nepřehledná a mimořádně komplikovaná situace v druhé polovině 17. století. Pevnost měla sloužit jako ochrana habsburského mocnářství proti nájezdům nepřátelských Turků. O její výstavbě rozhodl v letech 1665 Leopold I. spolu s císařsko-královskou radou. Pevnost je postavena v renesančním slohu, má tvar šesticípé hvězdy a zdi vysoké až 10 m.

Po pětileté výstavbě však pevnost, která byla svého času nejmodernější a nejobávanější pevností ve střední Evropě do boje s Turky již nezasáhla. Své opodstatnění však našla během protihabsburských bojů. Neohrozilo jí ani jedno obležení, ani přímý úder. [5]

Novou funkci pevnost získala v letech 1855 a to přestavěním na věznici. Po komunistickém převratu patřil Leopoldov k věznicím s nejtvrďšími podmínkami v Československu a často byl označován jako zařízení likvidační. V roce 1990 došlo ve věznici k velké vzpouře vězňů, při které byly poškozeny některé vězeňské budovy. Poškození bylo tak rozsáhlé, že tehdejší ministr spravedlnosti chtěl ústav zrušit. Tomu rozhodnutí však zabránil rozpad federace. [6]

Současné využití

Pevnostní město bylo po velké vězeňské vzpouře zrekonstruováno a svojí funkci věznice plní dodnes. Jedná se o jednu z nejstarších a nejvýznamějších věznic na Slovensku. [6]

Obr. 2 Pevnostní město Leopoldov

4.3 Významné fortifikační pevnosti ve světě

Obr. 5 Pevnostní město Bourtange, Nizozemsko
Vybudováno v 15.století. Jedná se o jedno z mála dochovaných neporušených měst hvězdicového tvaru. Od začátku sedmdesátých let zde s pomocí starých map a kreseb došlo k celkové rekonstrukci pevnosti. Současné požadavky byly přizpůsobeny charakteru minulosti. Bourtange je považováno za jedno z nezajímavějších a nejzachovalejších historických měst v Nizozemsku. [7]

Obr. 6 Pevnostní město Neuf-Brisach, Německo
Postaveno k ochraně hranic Francie a Německa v 17.století. Na město bylo během válek mnohokrát útočeno. V současné době je plně obnoveno a považováno za mistrovské dílo, díky jeho architektuře která je v Evropě jedinečná. Zapsáno do světového kulturního dědictví UNESCO. [9]

Obr. 3 Pevnostní město Verdun, Francie
Stavba opevnění zahájena v 17. století. Ačkoliv se severovýchodní část opevnění stala obětí urbanizace, dodnes byla zachována původní městská struktura. Pevnostní objekty jsou ve vlastnictví armády a jsou veřejnosti nepřístupné. [8]

Obr. 4 Pevnostní město Palmanova, Itálie
Pevnost vybudována koncem 16.století jako obrana před Turky. Nikdy však nebyla obléhána. Jedná se o unikátní pevnostní město devíticípeho hvězdicového tvaru. V roce 2017 zapsáno na seznam světového kulturního dědictví UNESCO. [10]

5 Příklady transformace vojenských objektů

5.1 Bývalý vojenský areál (Vysoké mýto, Česká republika)

Původní využití: Kasárna jízdní pěchoty tzv. dragounská

Současné využití: Značná část původních objektů byla zbourána, řada byla přestavěna a zrekonstruována. Jako ojedinělý příklad může sloužit přestavba původních ruských panelových domů tzv. Kachláků na bytové domy spňující kritéria dnešního standartu bydlení, zejména pak dům s pečovatelskou službou „Naděje“ . [11]

Obr. 7 Bývalý vojenský areál (Vysoké mýto, Česká republika)

5.2 Ekologická čtvrť Vauban (Freiburg, Německo)

Původní využití: Areál bývalého francouzského vojenského komplexu

Současné využití: Na ploše 38 ha vznikla obytná čtvrť pro 5000 obyvatelů. V areálu se nachází základní občanské vybavení a až 600 nových pracovních míst. Hnacím pohonem celého procesu byla snaha o vytvoření ekologického obytného souboru pro rostoucí počet obyvatel. [12]

Obr. 8 Ekologická čtvrť Vauban (Freiburg, Německo)

5.3 Bývalé vojenské kasárny Espagne (Auch, Francie)

Původní využití: Stará kasárna Espagne

Současné využití: Původní objekt slouží jako permanentní zázemí festivalu nového cirkusu Circa, který je ve městě každoročně organizován. Projekt zahrnuje nové Centrum cirkusových inovací a výzkumu, jehož součástí je permanentní šapito, kanceláře společnosti Circa, zkušební sál, ubytování a další prostory, jako je vybavení pro společnost a umělce na výměnných residencích.

[1]

Obr. 9 Zázemí festivalu Cirkusu Circa (Auch , Francie)

6 Územní plán jako nástroj ochrany a rozvoje hodnot

Dalším z nástrojů, s jejichž pomocí lze budoucí rozvoj lokality ovlivnit, je především vypracovaná koncepce budoucího rozvoje a následně územní plán. Pomocí územního plánu lze regulovat např. pokračující suburbanizaci, nebo vymežit plochy, jejichž regenerace je v zájmu obce.

Územní plánování je vymezeno podle stavebního zákona č. 183/2006 sb. *Zákon o územním plánování a stavebním řádu*. Jeho cílem je sladění zájmů samosprávných celků na rozvoji kraje, města či obce, se zájmy dotčených orgánů a vlastníků nemovitostí. Pomocí nástrojů územního plánování lze vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území. [13]

Udržitelnému rozvoji území můžeme rozumět jako vyváženému vztahu podmínek příznivých pro životní prostředí, pro hospodářský rozvoj či pro soudržnost společenství obyvatel území uspokojující potřeby současné generace. A to aniž by ohrožoval podmínky života budoucích generací. Územní plánování zajišťuje tyto předpoklady soustavným a komplexním řešením účelného využití a prostorového uspořádání území s cílem dosažení obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území. [3]

6.1 Hlavní úkoly územního plánování

- Snaha zajišťovat a posuzovat stav území a jeho hodnoty
- Stanovovat koncepci rozvoje s ohledem na jeho podmínky a hodnoty
- Stanovovat a posuzovat potřeby změn v území, jejich provedení, přínosy, problémy a rizika
- Stanovovat urbanistické, architektonické a estetické požadavky pro využití území
- Prověřovat a vytvářet podmínky pro hospodárné vynakládání prostředků z veřejných rozpočtů

- Vytváření podmínek pro ochranu území před negativními vlivy a navrhování kompenzačního opatření

6.2 Nástroje územního plánování

Územně plánovací podklady

Tvoří územně analytické podklady, které zjišťují a vyhodnocují stav a vývoj území a územní studie, které ověřují možnosti a podmínky změn v území, slouží jako podklad k pořízování politiky územního rozvoje, územně plánovací dokumentace, jejich změně a pro rozhodování v území. [13]

Politika územního rozvoje

Jedná se o závazný dokument pro koordinaci územně plánovací činnosti krajů, pro koordinaci územního rozvoje na celostátní úrovni a v konkretizaci úkolů republikových a mezinárodních souvislostech s ohledem na udržitelný rozvoj území. [13]

Zásady územního rozvoje

Závazný dokument, jehož pořízování ukládá krajům stavební zákon a stanovuje základní požadavky na účelné a hospodárné uspořádání území kraje, vymezuje plochy nebo koridory nadmístního významu, zejména plochy nebo koridory pro veřejně prospěšné stavby a veřejně prospěšná opatření. [13]

Územní plán

Základní koncepční dokument pro obec k usměrňování jejího dalšího rozvoje a přímo či nepřímo ovlivňující životní úroveň každého obyvatele. [13]

Regulační plán

Stanovuje podrobné podmínky pro využití pozemků, pro umístění staveb a jejich prostorové uspořádání, pro ochranu hodnot a charakteru území a pro vytváření příznivého životního prostředí. Je vydáván buď z podnětu, nebo na žádost formou opatření obecné povahy podle správního řádu. [13]

7 Analýza řešeného území

7.1 Základní údaje

Název : Josefov

Obec: Jaroměř

Okres: Náchod

Kraj: Královehradecký

Katastrální území: Josefov u Jaroměře

Charakter sídla: Část města

Počet domů: 340

Počet obyvatel: 2500

Rozloha katastrálního území: 285 ha

Prvky ochrany : Ochranné pásmo městské památkové rezervace Josefov

Památková rezervace

Natura 2000

Obr. 10 Mapa s vyznačenou lokací Josefova

Obr. 11 Letecký snímek Josefova

7.2 Základní charakteristika

Josefov je část města Jaroměř nacházející se v Královehradeckém kraji, severovýchodně od hlavního města Prahy. Josefov leží na soutoku řek Labe, Úpy a Metuje v nadmořské výšce 272 m.n.m. Pevnost se původně jmenovala Ples (podle obce, která zde předtím stála).

Po smrti Josefa II. který zde položil základní kámen, byla pevnost přejmenována na jeho počest Josefov. Vyrostla z plánů francouzského inženýra Duhamel de Querlonde. Je zmiňována jako jedno z vrcholných děl evropského fortifikačního stavitelství. [14]

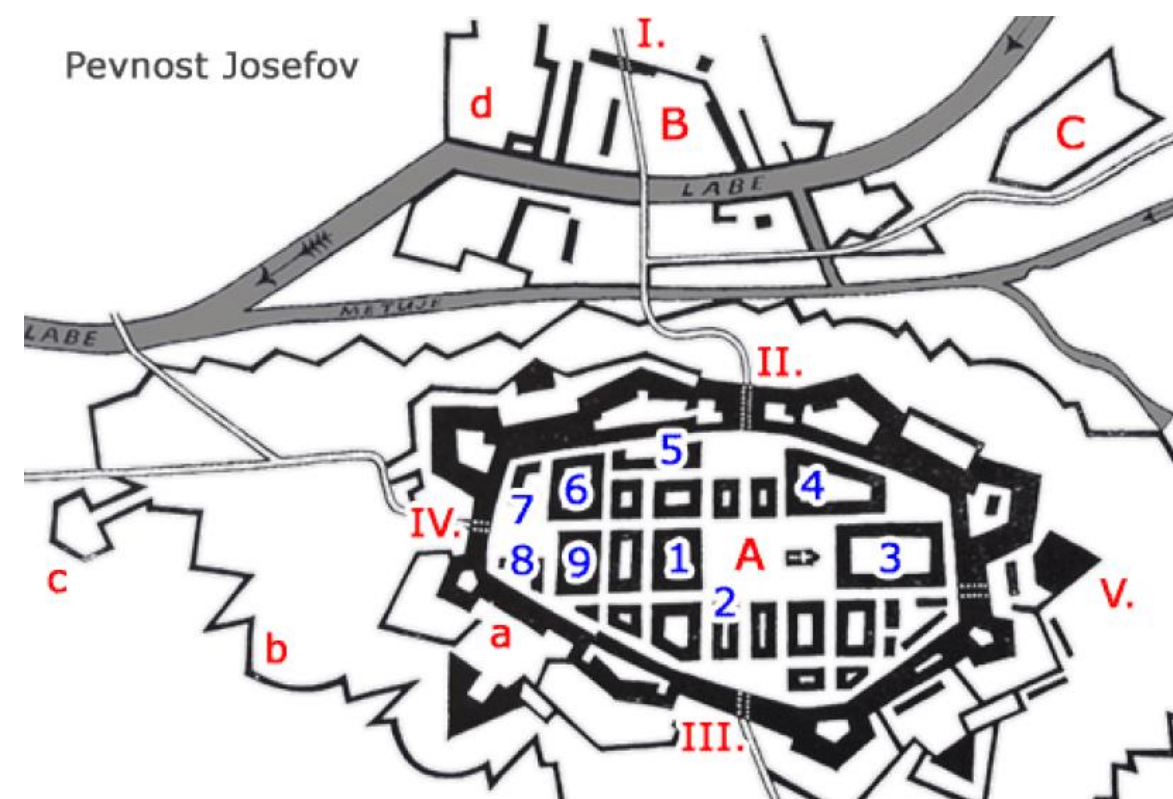
Pevnost se skládá ze tří částí a to z horní pevnosti, dolní pevnosti a předsunuté pevnosti Brdce. Horní pevnost je osmiúhelníkového půdorysu s pětiúhelníkovými výstupky. Celá pevnost je obehána hradbami a soustavou valů a příkopů. Byla dle dochovaných plánů opatřena čtyřmi vstupními branami Jaroměřskou, Korunní, Královehradeckou a Novoměstskou, které byly vybaveny zvedacími mosty na ocelových řetězech. Dolní pevnost leží na pravém břehu Labe a chránila přístup k Labskému mostu. Předsunutá pevnost Brdce přiléhá k vlastní pevnosti Josefov. [15]

Největší současná hodnota Josefova spočívá v zachování jeho nepříliš poškozeného architektonického celku, který jako takový zůstal uceleným dokladem vojenského opevňovacího stavitelství 18.století. Obsahuje navíc komplex městské klasicistní a empírové architektury konce 18. a první poloviny 19. století, s výjimkou novorenesanční budovy radnice z roku 1884. [16]

Vnitřní plocha pevnosti byla šachovnicovitě rozdělena na čtvercové a obdélné domovní bloky s velkým náměstím uprostřed. Od počátku bylo u pevnosti počítáno kromě s vojenskými stavbami i s výstavbou civilních domů. [17]

V průběhu 20. století byla většina původních pevnostních objektů různě upravována a přestavována pro armádní i civilní použití. V důsledku těchto úprav došlo k další devastaci některých unikátních vojenských staveb.

Svým charakterem je Josefov plně srovnatelný s Terezínem, ale i dalšími evropskými pevnostními městy, jako je Leopoldov (Slovensko), Bourtang (Nizozemsko), Palmanova (Itálie), Verdun (Francie), Neuf-Brisach (Německo), Zamość (Polsko) aj.

Obr. 12 Schéma pevnostního města Josefov

Hlavní části pevnosti

- A** – Horní pevnost
- B** – Dolní pevnost
- C** – Tvrz Brdce
- a** – Vnitřní hradby
- b** – Vnější hrady
- c** – Lunety
- d** – Korunní hradby

Bývalé pevnostní brány

- I.** Korunní brána
- II.** Jaroměřská brána
- III.** Novoměstská brána
- IV.** Hradecká brána

Vojenské objekty

- 1.** Vojenské velitelství
- 2.** Stará radnice
- 3.** Čtvercová kasárna
- 4.** Vojenská nemocnice
- 5.** Zbrojnice
- 6.** Důstojnická pavilon
- 7.** Vojenský stavební úřad
- 8.** Hlavní stražnice
- 9.** Zásobovací úřad

7.3 Charakteristika širšího území

7.3.1 Klimatické podmínky

Z hlediska klimatické regionalizace (E. Quitt, 1975) náleží řešené území do oblasti mírně teplé MT 11, pro kterou je charakteristicky dlouhé a suché léto, krátké jaro a mírně teplý podzim. Krátké, mírně teplé a velmi suché zimy s krátkým trváním sněhové pokrývky. [18]

7.3.2 Geologické poměry

Z hlediska geologické stavby náleží území k rozsáhlé regionálně-geologické jednotce Český masiv, v rámci ní k české křídové pánvi. Město Jaroměř leží v Úpsko – metujské tabuli na soutoku tří řek - Labe, Úpy a Metuje. Geologický podklad tvoří křídové usazeniny středního a spodního turonu, kvarterní pokrývky tvoří aluviální náplavy - říční písky a štěrkopísky a povodňové hlíny. Západně od Jaroměře jsou spraše. Na těchto podkladech se vytvořily slabé a kyselé až neutrální půdy hnědozemního a nivního typu. [18]

V území se nenacházejí vyhrazená ložiska nerostných surovin, dobývací prostory ani chráněná ložisková území. Rovněž nejsou známy oblasti poddolovaných a svažných území. [18]

7.3.3 Hydrogeologické poměry

Z hydrogeologického hlediska leží území na rozhraní rajonů 4250 - Hořicko – miletínská křída, 4222- Podorlická křída v povodí Orlice a 4221- Podorlická křída v povodí Úpy a Metuje. V tomto regionu se vyskytuje artézská voda s napjatou hladinou. Artézská voda je vázána na perucko- korycanské souvrství kříd, které je cenomanského stáří. Mocnost cenomanských pískovců dosahuje v tomto prostoru až 20 m. Jedná se o průlinovo- puklinovou vodu s mineralizací do 0,3 g/l. Voda náleží Ca-Mg-HCO₃ chemickému typu. Transmisivita pískovců je do 10-3m²/s. [18]

7.3.4 Hydrologické poměry

Území leží v nivách tří řek - Labe, Metuje a Úpy. Vodní toky jsou zastoupeny četnými malými toky nebo uměle zbudovanými či přírodními kanály. V rámci území Jaroměře se nacházejí rovněž slepá ramena a meandry řek a původní koryta.

Některé části toků řek zůstaly přirozenými koridory, které dnes patří mezi ekologicky cenná území. Vodní toky jsou regulovány od založení Josefova.

Vodní plochy jsou zastoupeny zejména umělými nádržemi, z nichž nejvýznamnější jsou Jaroměřský rybník, Starý ples, Dolecký rybník. [18]

7.3.5 Půdní poměry

Geologická a geomorfologická stavba, společně s klimatickými podmínkami a dalšími vlivy, podmínily vývoj půd. [18]

Celková výměra širšího území: 2395 ha

Podíl zemědělské půdy z celkové výměry: 70,45 %

Podíl orné půdy ze zemědělské plochy: 51,65 %

Podíl lesů: 1,50 %

7.3.6 Ochrana přírody a krajiny

- Významné krajinné prvky

Významný krajinný prvek je definován dle zákona č.114/1992 Sb, *Zákon o ochraně přírody a krajiny* jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny, která utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability. [19]

Na území obce Jaroměř je registrováno celkem 6 těchto prvků. Z toho 2 zasahují do katastrálního území Josefova. Jedná se o tzv.Klofáčovu stezku a ovocný sad u vojenského cvičiště.

- Natura 2000

Jedním z nástrojů sloužících k ochraně biodiverzity v zemích Evropských společenství je vytváření soustavy Natura 2000. Jedná se o soustavu chráněných území, kterou společně vytvářejí členské státy Evropské unie. [19]

Je určena k ochraně nejzácnnějších a nejvíce ohrožených druhů živočichů, rostlin a nejzácnnějších přírodních stanovišť na území Evropské unie. [19]

V tomto území se nachází 2 lokality soustavy Natura 2000. V řešeném území je to lokalita podzemních chodeb pod Josefovskou pevností. Od roku 2004 se jedná o regionálně významné zimoviště Vrápence malého (Kriticky ohrožený druh netopýru v ČR).

7.4 Veřejná infrastruktura

7.4.1 Technická infrastruktura

- Zásobování vodou

Řešené území je zásobováno pitnou vodou z řídicího vodojemu na administrativním území města Jaroměř. Systém vodovodní sítě propojuje všechna sídla (Jaroměř, Josefov, Jezbiny, Starý ples). Vodovodní rozvody jsou ve správě Městských vodovodů a kanalizací s.r.o Jaroměř. [18]

- Kanalizace

Na území jsou realizovány stavby splaškové kanalizace zakončené čistírnou odpadních vod. Po technologické stránce je ČOV řešena jako mechanicko-biologická čistírna s dlouhodobou aktivací a s úplnou aerobní stabilizací kalu. Ve většině sídel fungují jednotné kanalizace, resp. Kanalizace určené pro dešťovou kanalizaci. Splaškové vody jsou ve velké většině sídel odváděny do recipientů s předčištěním nebo bez předčištění přímo. [18] [20]

- Zásobování plynem

Území je zásobováno zemním plynem z vysokotlakého plynovodu Pardubice - Hradec Králové - Jaroměř - Kleny - Náchod - Broumov. Území má vyšší stupeň plynofikace.

Dodávka zemního plynu odběratelům se uskutečňuje středotlakými a nízkotlakými plynovody z regulačních stanic, které jsou rozmístěny po území kraje. [18]

Území je pokryto celoplošně. Nachází se zde 3 regulační stanice, které zásobují i okolní obce Nový Ples, Rasošky a Vlkov. Správcem sítě je Východočeské plynárenská a.s

- Zásobování elektrickou energií

Zásobování elektrickou energií je zabezpečeno po celém území. Dodávka elektrické energie je řešena přenosovou soustavou VVN ČEPS, a.s. v návaznosti na distribuční zařízení ČEZ Distribuce, a.s. [18]

Převážná část elektrické energie je dodávána z nadřazeného systému 400 kV, z elektrické stanice Neznášov 400/110 kV, která tvoří základní napájecí bod systému 110 kV Královehradeckého kraje. [18]

- Informační a telekomunikační zařízení

Informační a telekomunikační zařízení pokrývají plošně celé území. Pro tyto účely slouží tzv. základnové stanice v území. Správní území ORP Jaroměř je plně vykryto rozhlasovým i televizním signálem. [18]

7.4.2 Dopravní infrastruktura

- Silniční doprava

Stávající dopravní síť byla víceméně navržena již v období výstavby pevnosti Josefov. Hlavní silniční tepny z Hradce králové, Náchoda, Trutnova a Dvora Králové, Nového města a Třebechovic pod Orebem se protínají v pevnosti. Většina obslužných komunikací byla v Josefově vybudována po stavbě pevnosti. V současné době je v procesu výstavba nové části dálnice vedoucí až k Jaroměři. Tato část navazuje na dálnici D11 vedoucí z Prahy do Hradec králové. [18] [3]

Do budoucna se plánuje tuto dálnici vést přes Trutnov na polské hranice, kde se dálnice napojí na polskou rychlostní silnici vedoucí až k Baltskému moři.

Řešeným územím prochází silnice II/299 vedoucí z Trutnova do Třebechovic pod Orebem s hlavním tahem z Hradce Králové na Klodzko. Je dlouhá 37 km. Prochází jedním krajem a třemi okresy. Dále silnice III/2997 vedoucí z Hradce Králové do Josefova, navazuje na silnici II/299.

- Železniční doprava

Železniční doprava v území je zastoupena celostátní tratí Hradec Králové - Trutnov, celostátní tratí Jaroměř - Dvůr králové nad Labem. Na obou tratích je provozován rychlíkový provoz - ve směru Trutnov a Dvůr králové nad Labem – Liberec.

- Veřejná doprava

Město Jaroměř nedisponuje vlastní městskou hromadnou dopravou. Ale městské úseky regionálních linek jsou v integrovaném dopravním systému a někdy se označují právě jako MHD Jaroměř. Hlavní autobusové nádraží se nachází v centru Jaroměře. Na území pevnostního města jsou tři autobusové zastávky lemující hlavní silnici II.třídy která vede Josefovem. Zastávky jsou ve vyhovující docházkové vzdálenosti. Dle zjištěných informací jezdí z hlavního autobusového nádraží autobusy do Josefova v intervalu cca. 30 minut.

- Pěší a cyklodoprava

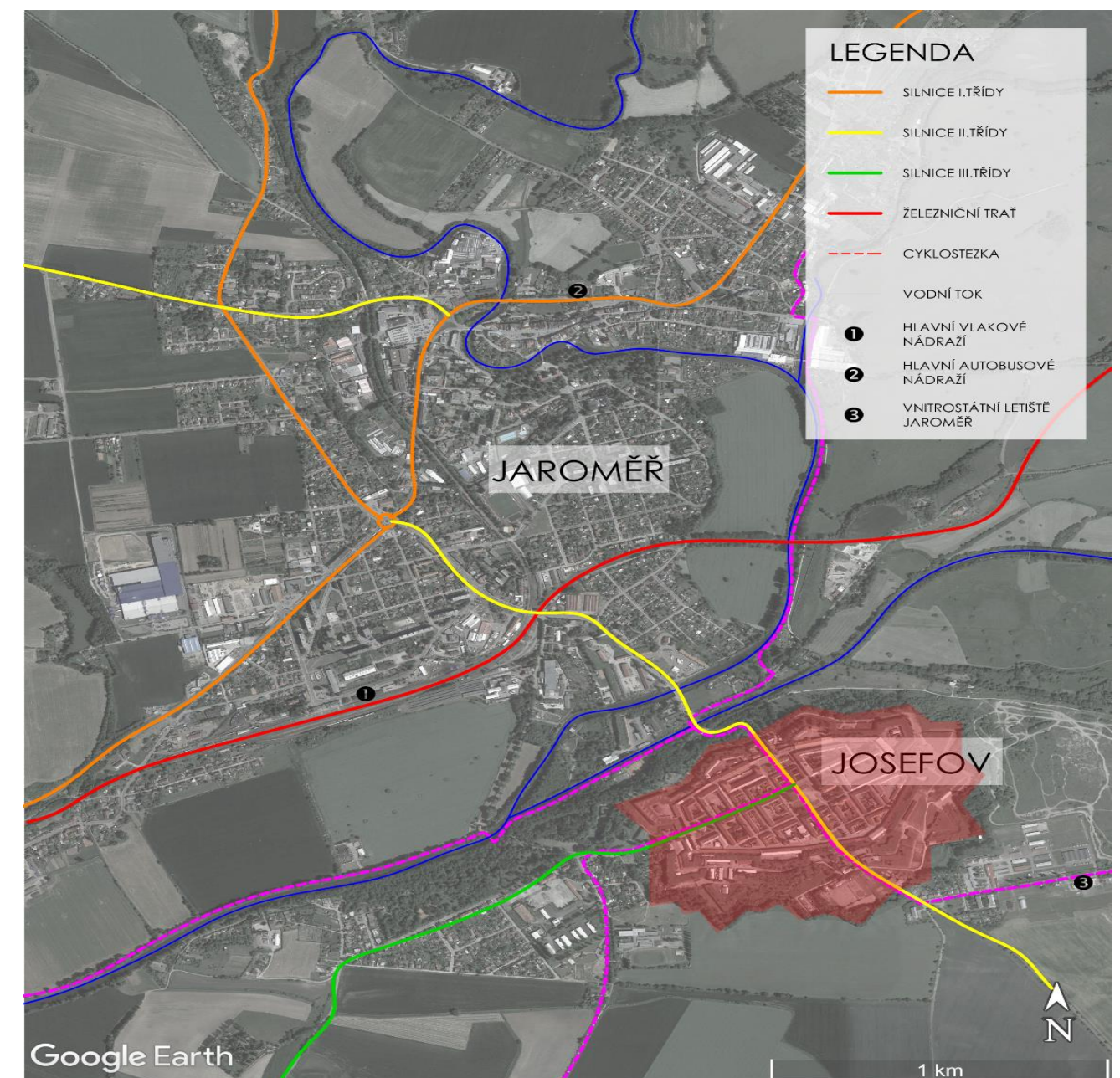
Pěší turistika je v Jaroměři reprezentována značenými trasami a je doplněna řadou cyklotras. Hlavní trasou v území ORP je trasa Smiřice-Kuks (na ní navazující trasa Běluň-Chválkovice. Trasy jsou doplněny naučnou stezkou „ Po stopách prusko-rakouské války v roce 1866“ vedoucí z České skalice přes Svinišťany do Josefova. A z Josefova přes Smiřice na Chlum u Hradce Králové. Zcela chybí turistická trasa zkrz prostor Josefovské pevnosti. Je zde však značená Cyklotrasa č. 4266 o délce 10 km, vedoucí z Černilova do Jaroměře. Dále pak cyklotrasa č. 4034 o délce 31km, vedoucí z Náchoda do Jaroměře. Obě cyklotrasy jsou vymezeny po stávajících silnicích a cestách. [18]

- Letecká doprava

Nachází se zde veřejné vnitrostátní letiště Jaroměř, zaměřené na sportovní létání. Letiště je provozované Aeroklubem Jaroměř. [18]

- Vodní doprava

V zájmovém území se nenachází žádná vodní cesta. Do budoucna je počítáno s paroplavbou po Labi z Hradce Králové do Josefova. Vodní doprava je možná po toku Labe formou rekreační dopravy. [18]

Obr. 13 Mapa s vyznačenou Dopravní infrastrukturou

7.5 Historie Josefova

Hraniční pevnost Josefov byla postavena na popud císaře Josefa II. Mělo se jednat o ochranu hranice před pruskou armádou. Stavba pevnosti byla započata v roce 1780 a v roce 1787 byla dokončena. Název Josefov dostala obec a pevnost Ples teprve v roce 1793 na počest císaře. Pevnost, která se rozkládá na 285 hektarech a jejich podzemní chodby dosahují délky 45 km se řadila tehdy k největším v Evropě. [14]

7.5.1 Výstavba

Stavba sama začala 1.května 1780 slavnostním položením základního kamene pevnosti poblíž pozdější jaroměřské brány. V prvních fázích stavby došlo k vytyčení základního bodu pro měřické úkony, dle dochovaných informací, v místě kašny na hlavního náměstí. Dále se pokračovalo vyměřováním a přípravnými terénními pracemi. Vnitřní prostor byl rozdělen na 23 bloků, z nichž 8,5 bloku bylo určeno pro vojenské budovy a 14,5 převážně menších bloků pro civilní výstavbu. [17]

V rámci přichystaných plánů pevnosti, bylo nutné přizpůsobit toky protékajících řek Labe i Metuje. Ty byly svedeny do nových umělých řečišť a necelý kilometr před jejich nových soutokem byl mezi nimi prokopán spojovací kanál. Řeky zde měly vedle plnění své funkce zpomalení útočníka přicházejícího od severu, také funkci zásobování vody pro zatopení rozsáhlých inundačních kotlin na východ od pevnosti, odkud se postup útočníka předpokládal. [17]

První občanské domy byly postaveny až v roce 1790 a další vznikali prakticky po celou dobu existence pevnosti.

Materiál na stavbu pevnosti byl dodáván ze širokého okolí. Pískovcové kameny pocházejí především od Dubence a Choustníkova Hradiště, dřevo bylo těženo v lesích okolí Albrechtic nad Orlicí, Dvora Králové nad Labem, Mostku a Náchoda, cihly se pálily nedaleko Jaroměře a používalo se k tomu kamenné uhlí ze svatoňovických dolů. Pevnostní cihly se rozměry i hmotností lišily od cihel „obyčejných“. Jedna cihla váží okolo 9,5 kilogramu a její rozměry jsou 92 x 305 mm. Bylo jich používáno jak ke zdění hradeb, tak ke stavbě objektů uvnitř pevnosti [17].

Dle odhadů, jich na stavbu celé pevnosti bylo použito okolo čtvrt miliardy. Je doloženo, že v letech největšího stavbního ruchu místní cihelny vyráběly okolo 40 milionů cihel ročně, což znamenalo průměrnou denní produkci necelých 110 tisíc cihel o hmotnosti přibližně tisíce tun. Zajímavá je technologie zdění podzemních prostor, uvádí se, že cihly nebyly spojovány maltou, ale že se každá položená vrstva cihel posypala směsí páleného vápna a písku a ta se zalila vodou. Když se vápno, za horka, hasilo, položila se další vrstva, takže se cihly do sebe spekly. Navíc se pak jednou do roka konzervovaly roztíráním směsi okru, vosku a teplého piva po zdech. [17]

7.5.2 Pevnost po dokončení

Vojenská úloha pevnosti po dokončení nikdy neposloužila svému účelu, nebylo o ní bojováno a nikdy se nemusela bránit obléhání či útoku. Mezi lety 1849-1850 sloužila pevnost jako vězení pro válečné zajatce.

Vojensko-strategický význam pevnosti vzhledem ke stále zdokonalované strategii a taktice vedení boje klesal a když ji v létě 1866 pruská vojska, postupující tudy do vnitrozemí prostě obešla, bylo předznamenání jejího pomalého zániku. [15]

Vojenská posádka ve městě ale zůstávala i nadále. Jelikož pevnost armáda využívala k výcviku či jako prostory pro skladování, přestala objekty pravidelně udržovat, což mělo za následek jejich chátrání,

Roku 1888 byla zrušena funkce pevnosti a byl jí zrušen statut pevnostního města. [15]

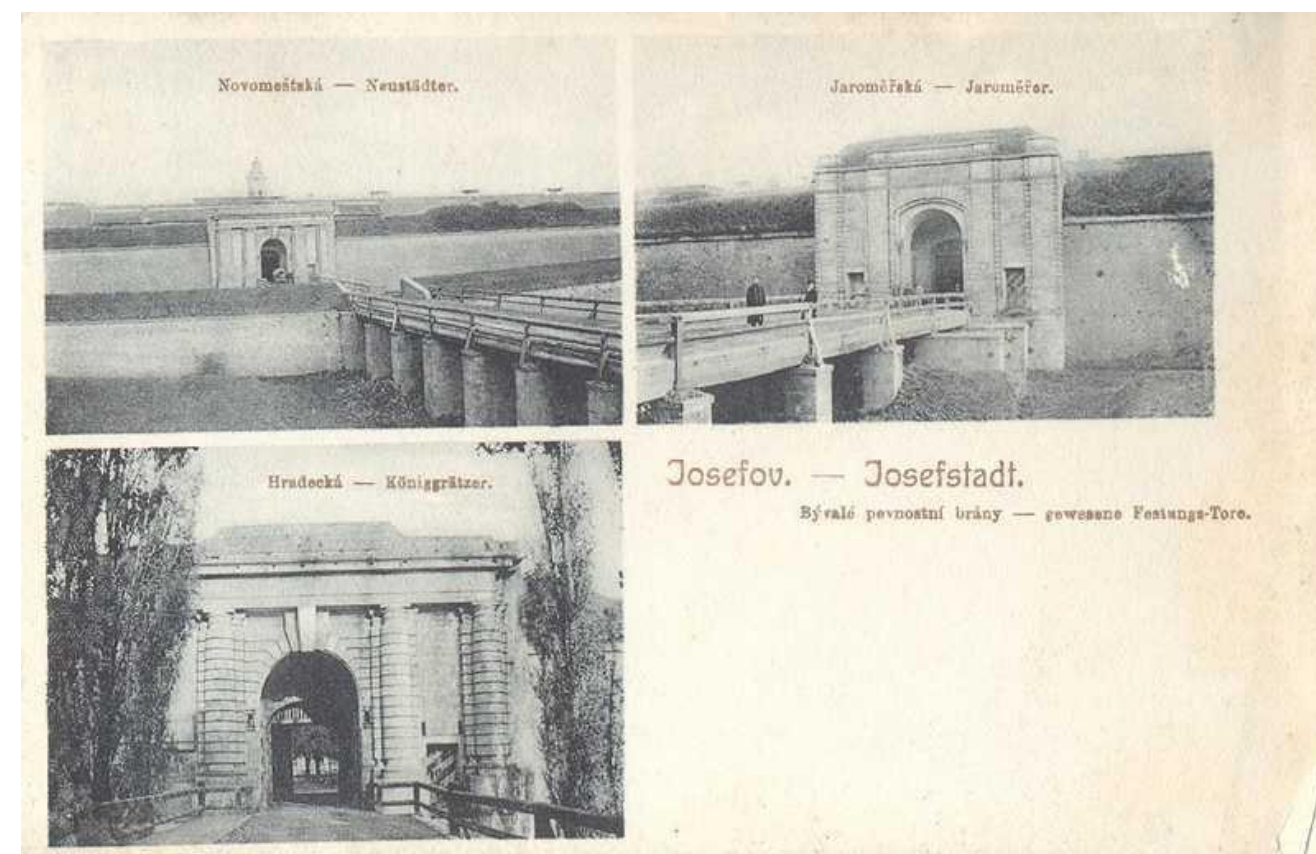
Po osvobození v letech 1891 se Josefov po vzoru nedalekého Hradce Králové chtěl zbavit svých hradeb, aby se tak otevřel průmyslovému rozvoji. Zbourány a rozebrány byly všechny pevnostní brány. Rozebrány byly postupně i některé fortifikační objekty. Ačkoli toho pobouráno, rozebráno či zavezeno zeminou bylo poměrně dost, prakticky všechny hradební stavby nebo jejich podstatné části dosud stojí. [15]

V letech 1914-1918 byly v Josefově zřízeny zajatecké tábory. Poté zde působila haličská armáda a uprchlíci z Ukrajiny. Od roku 1924 zde byl internační tábor. [15]

Josefov se stal v roce 1948 součástí města Jaroměř. V roce 1971 byl prohlášen městskou památkovou rezervací. V době po roce 1989 se v rámci restitucí a možnosti prodejů, se některé domy převedly a prodaly soukromým majitelům, nebo se za spoluúčasti budoucích nájemníků zrekonstruovali. [15]

Velkou část původních vojenských staveb až do roku 1990 využívali vojáci československé a sovětské armády. Po roce 1991, kdy město armáda opustila a velké množství dříve vojenských objektů bylo předáno městu, se charakter města pronikavě změnil-zcivilnil a především zmaloměštil. Řada těchto objektů se podařila využít, nejrozsáhlejším objektům vojenské nemocnice a čtvercové kasárny se však nové trvalé využití najít nepodařilo. [15]

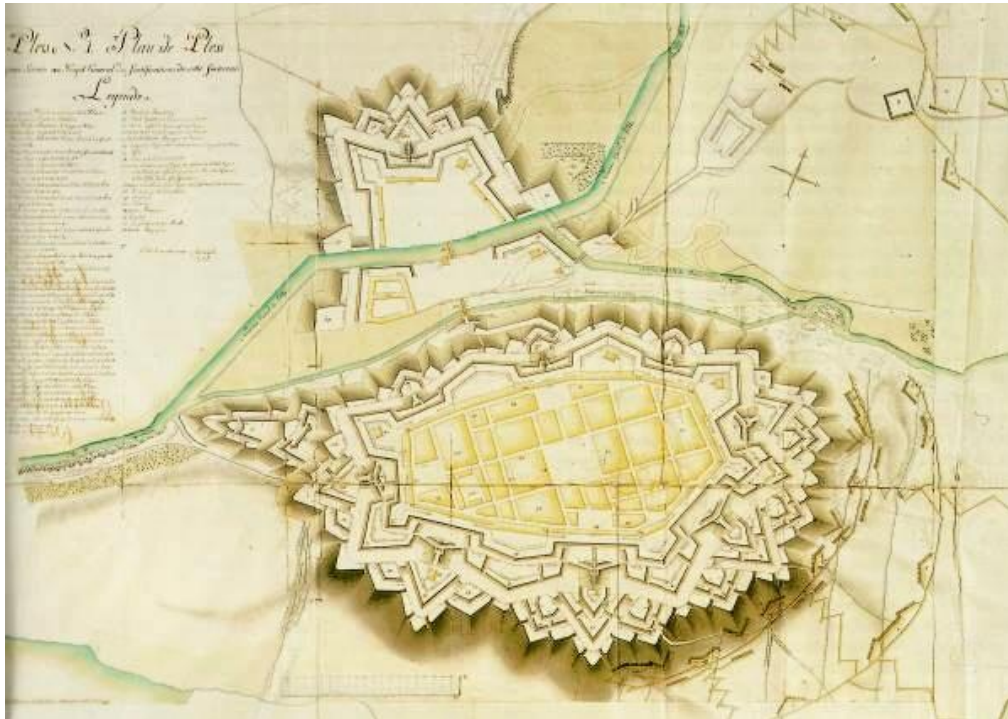
Obr. 14 Bývalé pevnostní brány

Obr. 15 Pevnost v letech 1925

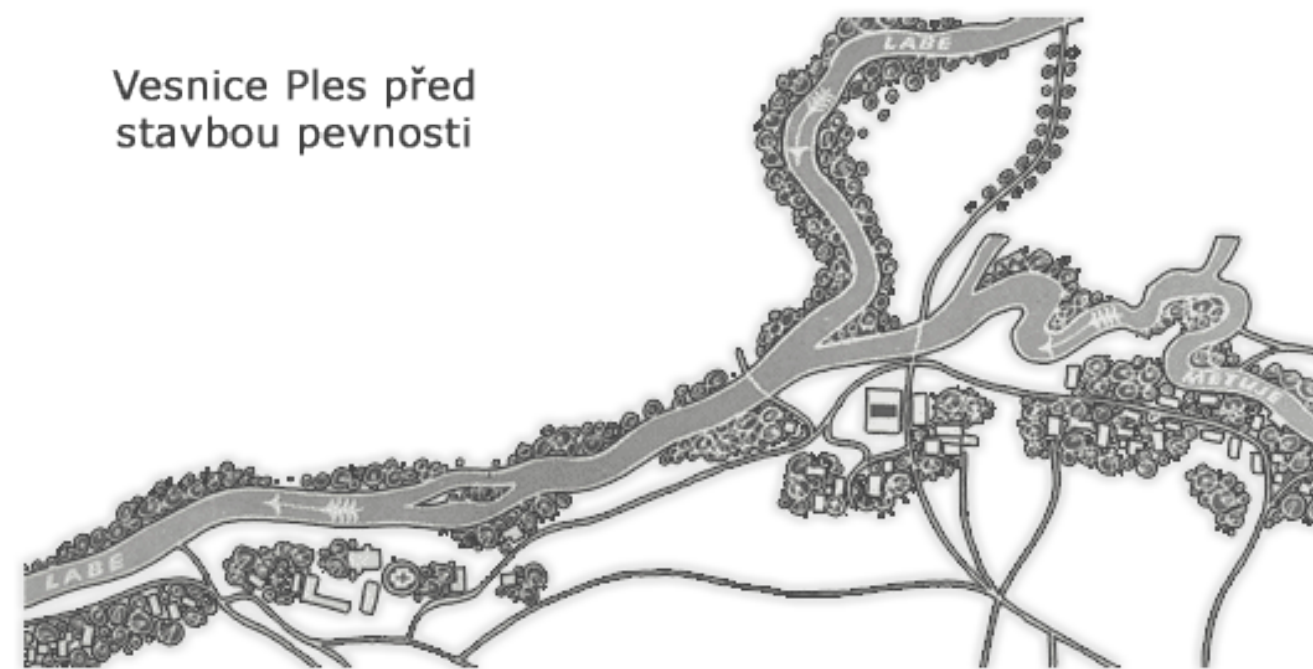
7.5.3 Historické mapování

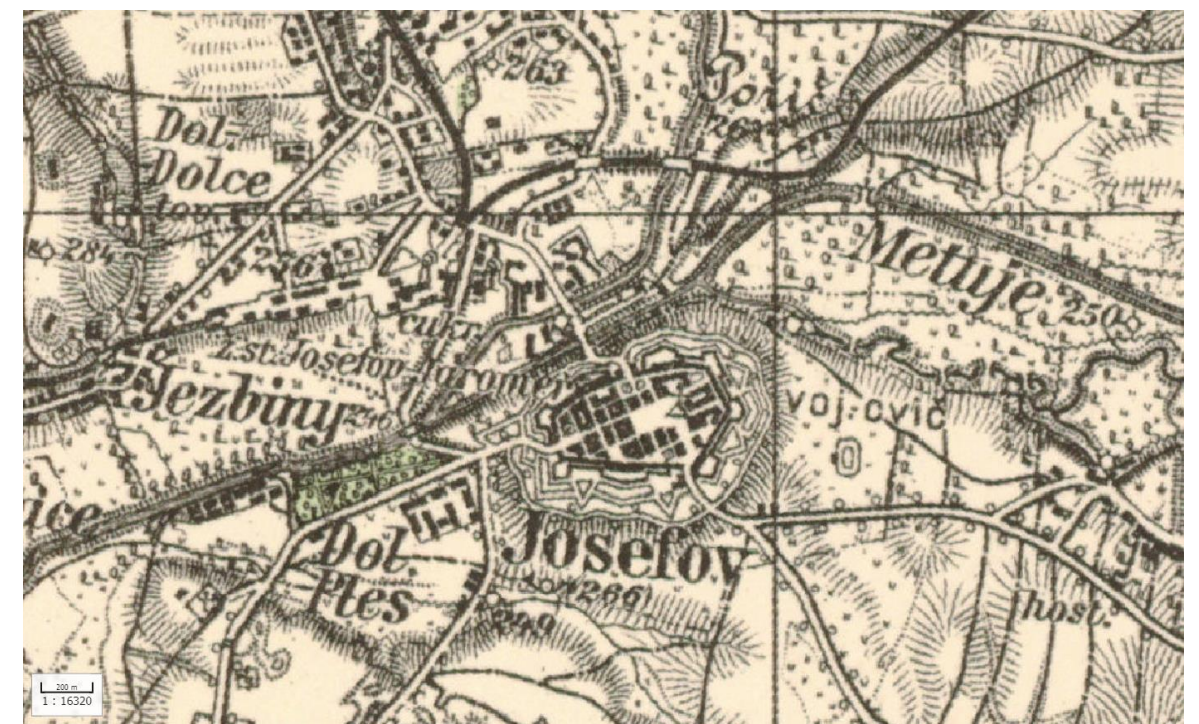
Obr. 16 Mapa Josefova z roku 1871

Obr. 18 II. Vojenské mapování

Obr. 17 Vesnice Ples před stavbou pevnosti

Obr. 19 III. Vojenské mapování

8 Josefov a územně plánovací dokumentace

Platný územní plán Jaroměře nabyt účinnosti v roce 1998. Do dnešní doby bylo pořízeno celkem osm změn. Generální zásada koncepce rozvoje města Jaroměře, které je správní obcí Josefova spočívá v urbanistickém přiblížení Jaroměřského a Josefovského jádra a ve vytvoření územních předpokladů k intenzivnějšímu využití zastavěného území, zejména pro bydlení, veřejnou infrastrukturu a občanské vybavení, včetně výroby.

Hlavním cílem je zhodnocení území, včetně zapojení historického a morfologického potenciálu a přeměnění stávajícího periferního charakteru obou částí na fungující a přitažlivou strukturu. [18]

Koncepce rozvoje území obce má za cíl akceptovat pevnostní město Josefov jako samostatný urbanistický celek, se zachováním rozdílného charakteru a respektování jeho historického vývoje. [18]

Tohoto má být docíleno pozvolnou, avšak kontinuální a důslednou kultivací celého území Josefova, zapojením různých forem městské a krajinné zeleně do stávající struktury, formováním a zdůrazňováním veřejných prostorů spolu s vhodným situováním veřejné infrastruktury v jejich dosahu. [18]

8.1.1 Cíle rozvoje

- Potvrdit ochranu Městské památkové rezervace Josefov a ostatních historických fondů a hodnot v území. [18]
- Prostředky územního plánování a regulací zatraktivnit interakci městských částí Josefova a to aniž by byla negativně dotčena jejich cenná a výjimečná struktura. [18]
- Kultivovat jednotlivé části souměstí, zejména s důrazem na kultivaci a kvalitu Josefova. [18]

- Otevření struktury zejména z hlediska funkčního využití a zatraktivnění území doplněním parkové a veřejné zeleně spolu s vazbami na systém ÚSES (Územní systém ekologické stability). Usnadnění průchodnosti a vazeb v území, uvolnění a zpřístupnění prostorů opevnění Josefova. [18]

8.1.2 Hlavní cíle Ochrany

Územní plán zachovává hodnoty území, jež jsou vymezeny v územně analytických podkladech. V územním plánu jsou zachovány vymezené urbanistické hodnoty a je jim přizpůsobeno využití území a regulativy. Respektovány jsou vyhlášené nemovité kulturní památky v území. Současné historické, kulturní, urbanistické, civilizační ani přírodní hodnoty nejsou územním plánem dotčeny. [18]

8.1.3 Urbanistická koncepce

Urbanistická koncepce vychází ze zásad celkové koncepce rozvoje města a z hlavních cílů rozvoje města Jaroměř. Koncepce je založena na vymezení a rozvíjení základních částí zastavěného území.

Cílem je využít jednak armádní registrované brownfieldy a další obvodové objekty se smíšenou funkcí bydlení a veřejného i komerčního vybavení s možností využití opevnění pro občanské vybavení, cestovní ruch, kulturní využití, pro využití jako skladů nebo ploch řemeslné výroby. [18]

Územní plán vymezuje prostory nevyužívaných objektů a areálů a zmiňuje podmínky pro jejich využití. Lokality brownfields je nutné řešit v návaznosti na kontext sousední zástavby a umístění v urbanistické struktúře. Dále je nutné při využití respektovat historické a architektonické hodnoty daného území. [18]

9 Josefov a současná památková ochrana

9.1 Památkový zákon

Památkový zákon je znám pod číslem 20/1987 sb., o státní památkové péči. Česká národní rada ho přijala dne 30. března 1987. Účelem tohoto zákona je chránit kulturní památky vytvořením všestranných podmínek pro jejich péči, zachování, zpřístupňování a vhodné využívání.

Zákon definuje rozsah státní památkové péče, stanovuje kulturní památku a způsoby jejího prohlášení, evidence a její ochrany. Dotýká se rovněž památkových rezervací, památkových zón, archeologických výzkumů a nálezů. Dále stanovuje orgány výkonné moci v oblasti státní památkové péče, kterými jsou Ministerstvo kultury, krajské úřady a obce s rozšířenou působností a památková inspekce. [21]

Tento zákon je rozdělen do 6 základních částí:

- Základní ustanovení
- Péče o kulturní památky
- Archeologické výzkumy a nálezy
- Orgány a organizace státní památkové péče
- Přestupky
- Závěrečná ustanovení

9.2 Současná památková ochrana

Pevnost měla a má obrovskou historickou hodnotu, přesto jí ve dvou desetiletích po druhé světové válce nebyla věnována téměř žádná pozornost. Roku 1956 byl sice Josefov výnosem Ministerstva školství a kultury prohlášen za památkově chráněný celek, ale žádný větší praktický užitek to nepřineslo. K opravám pevnosti docházelo velmi sporadicky a zabránit dalšímu chátrání se nepodařilo.

Dne 23. března 1971 byl Josefov prohlášen za památkově chráněný celek výnosem ministerstva kultury České socialistické mládeže. Tímto aktem byly zastaveny všechny dosavadní destrukce a byl zajištěn pravidelný dozor orgánů státní památkové péče.

Účelem tohoto prohlášení bylo zabezpečit tomuto historickému celku zvýšenou ochranu, jakožto bývalé pevnosti s dochovenými hodnotami unikátního vojenského stavitelství, které je zde ve střední Evropě ojedinělé. Předmětem památkové péče v rezervaci jsou prostorová a hmotová skladba historického města, městské interiéry a opevnění, významné nemovitě kulturní památky a ostatní objekty utvářející historické prostředí Josefova. [22]

Mezi vojenské objekty, na které se vztahuje tato ochranná péče, patří hlavní opevnění a bastiony, muniční sklady a raveliny, okruh jednoduchých a dvojitých kasáren, podzemní chodby, bývalá budova velitelství, zbrojnice a vojenská nemocnice. Pod památkovou ochranu spadá velké množství civilních domů a farní kostel Nanebevstoupení Páně.

Stavební činnost v tomto pevnostním městě je vymezena dle výnosu Ministerstva kultury a je ve stručnosti stanovena následujícími podmínkami:

„Nemovitě kulturní památky budou stavební činností uchovány ve stavu zachování společenského a památkového významu. Nové stavby, terénní, komunikační a parkové úpravy a úpravy nechráněných staveb mohou být provedeny pouze s ohledem na památkovou povahu rezervace a nesmí porušovat její historický charakter. Úpravy městských interiérů, reklamních zařízení a hlavně veřejného osvětlení musí být v souladu s architektonickým výrazem historického prostředí.“ [22]

V současné době se na území Josefova nachází celkem 125 kulturních památek zapsaných do Ústředního seznamu kulturních památek. Jakákoliv stavební úprava či rekonstrukce těchto objektů musí být prokonzultována s krajským Národním památkovým ústavem, který zde má od roku 2008 odborné pracoviště. [22]

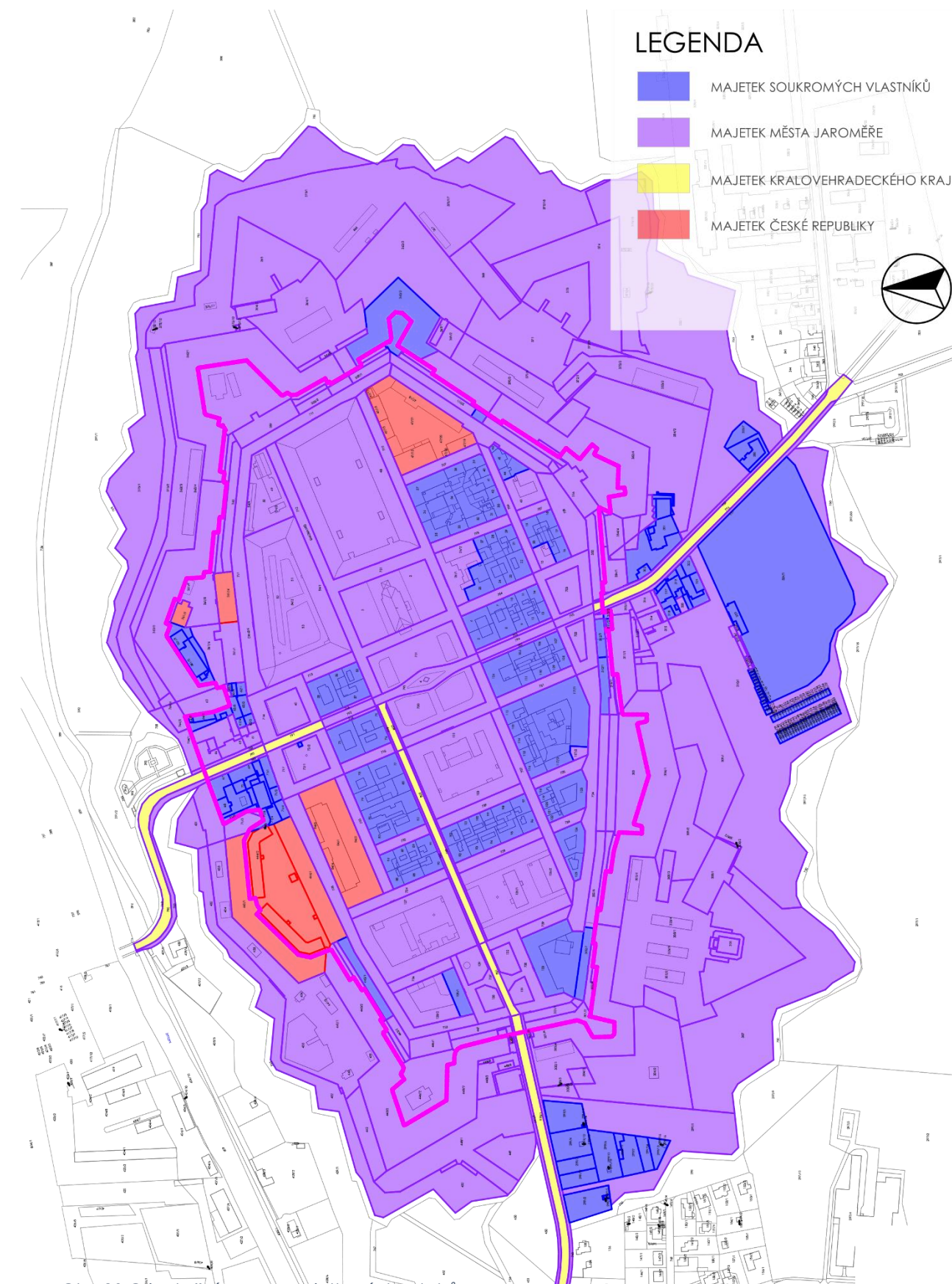
10 Vlastní průzkum

Území řešené v bakalářské práci je vymezeno vnitřní hranou pevnostních hradeb. Rozloha vymezeného území je cca 28 ha.

10.1 Stávající majetkové vztahy

Dle původního regulačního plánu osídlovací patent umožňoval odprodat příslušnou parcelu a nechat tak civilistu se zabydlet přímo v pevnosti. S odkupem parcel však civilní obyvatelstvo započalo až počátkem 19.století. Některé civilní objekty s příslušnými parcelami se tedy dostaly do rukou soukromníků, zbytek spadal pod tehdejší vojenskou správu. Po zrušení statutu pevnostního města se dostalo několik ploch a objektů do správy obce Jaroměř.

V posledních letech město převzalo od armády většinu vojenských objektů. Kromě areálu bývalé zbrojnice, areálu bývalé jzdárny a části okružních kasáren Armáda České republiky nevlastní nic.

Obr. 20 Orientační mapa majetkových vztahů

10.2 Zhodnocení funkční využití a stavajícího stavu současné zástavby

10.2.1 Civilní domy (obytné budovy)

Většina civilních domů je značně v dezolátním stavu. Jedním z mnoha důvodů, proč se nezastavilo dosavadní chátrání, je skutečnost, že se město stalo v roce 1971 památkovou rezervací. To s sebou přineslo řadu výhod, díky tomuto rozhodnutí nebylo možné budovy svévolně upravovat a narušovat tak jednotný ráz pevnostního města. Zároveň se však toho rozhodnutí stalo i velkou nevýhodou a to při samotných nákladech na rekonstrukci objektů.

V 80. letech byly některé domy v havarijním stavu a dokonce se uvažovalo o jejich demolici. To však díky památkové ochraně nebylo možné. Bylo tedy rekonstruováno více než desítky historických domů. Jedalo se však vždy o ty nejzákladnější opravy, které měly zamezit zhroucení stavby.

Ke stavu bytů jednoznačně přispívá fakt, že dle získaných informací je v současné době z celkem 288 bytů cca 121 bytů neobydlených. Důvodem je jednak to, že se obyvatelé Josefova kvůli neutěšenému stavu města stěhují za lepším, a také zcela jistě rozhodnutí města Jaroměř, které od roku 2010 přidělování městských bytů v podstatě zastavilo. K tomuto rozhodnutí došlo kvůli množství nepříspůsobyvých občanů stěhujících se do Josefovské pevnosti. Díky kterým docházelo ještě k větší devastaci objektů.

Veškeré stavební úpravy musejí dbát na ochranu památek a musí se řešit s památkovým úřadem, který se na území Josefova nachází. Podmínky pro veškeré stavební úpravy se v současné době řeší pro každý objekt individuálně.

U některých civilních domů došlo v posledních letech k částečným rekonstrukcím a to v závislosti na movitosti majitelů. Především se jedná o obnovy vnějších plášťů, či opravy interiérů. Finanční prostředky byli dle výročních zpráv Národního památkového ústavu získány z části díky dotačním programům Ministerstva kultury, zbylé potřebné investice zaplatili buď soukromý vlastníci, či Kraj.

Obr. 21 Nově opravená fasáda civilního domu- Vhodně zvolená barva fasády i pokrytí střechy pálenými keramickými taškami.

Obr. 24 Nově opravená fasáda civilního domu- Nevhodná pokrývka střechy s plechových šablon

Obr. 22 Nově obnovená fasáda s vhodně zvolenou výplní okenních otvorů

Obr. 23 Původní fasáda- Nevhodně zvolená výplň okenních otvorů

Obr. 25 Civilní dům ve velmi zchátralém stavu

10.2.2 Bývalé vojenské objekty

Vnitřní město obepíná souvislý pás okružních kasáren, přerušeny jsou pouze na místech, kde stály původní brány. Hladce omítnutá fasáda a kamenné prvky byly původně natřeny v bílé a okrové barvě. Střechy zdobí nevelké vikýře a při hřebení střechy komíny s průduchy. V současné době je většina těchto okružních kasáren využívána především k bydlení. Některé části prošly či procházejí obnovou. V jednom s objektu okružních kasáren se nachází již zmiňované odborné pracoviště památkového ústavu, které v roce 2008 prošlo kompletní rekonstrukcí. [23]

Značná část ostatních vojenských objektů spadající pod správu města Jaroměře svoje využití našlo taktéž v obytné funkci či ve funkci občanské vybavenosti. Například v objektech bývalého stavebního a zásobovacího úřadu vznikly městská muzea.

V zájmovém území se nachází i objekty které svojí funkci stále hledají, jsou nevyužívané a chátrají. Jedná se především o využití dělostřeleckých kasáren a vojenské nemocnice. V současné době se k nim připojují i ostatní vojenské objekty s nejasným dosavadním využitím. K této problematice je možné dohledat již několik vzniklých vizí a projektů. Ve velké většině se však zatím od těchto nápadu upustilo. Většinou kvůli nedostatku potřebných investic.

V rámci debat, se hovořilo o využití dělostřeleckých kasáren, coby prostorů pro novou věznici. Muselo by se ale zásahnout do struktury města bezpečnostními prvky a tím by se narušela jeho autenticita. Toto řešení se tedy neukázalo pro město být velkým přínosem. Nejaktuálnějším projektem na obnovu vojenské nemocnice je využití těchto prostor k rehabilitačnímu středisku. Pro tento projekt se v současné době hledá investor.

Obr. 26 Okružních kasárny ve východní části čekající na obnovu.

Obr. 29 Nově opravený objekt pracoviště památkového ústavu

Obr. 27 Objekt bývalé jízdárny

Obr. 30 Areál vojenské jízdárny spadající pod správu Armády ČR.

Obr. 28 Objekt bývalé vojenské nemocnice

Obr. 31 Objekt bývalé vojenské zbrojnice

10.2.3 Občanská vybavenost

Ve městě můžeme nalézt prakticky kompletní základní vybavenost. Nachází se zde mateřská škola, základní škola i socialně aktivizační služba pro rodiny s dětmi. Funguje zde Dům dětí a mládeže, který nabízí celou řadu kroužků pro mládež. Sportovní vyžití dětem i dospělým poskytuje tělovýchovný spolek Sokol.

V objektu bývalé radnice se nachází pobočka městské knihovny, služebna městské policie a pošta. Kromě vcelku velkého množství menších obchodů s potravinami, se zde nachází např. řeznictví, pekárna, prodejna zeleniny, cukrárna, drogerie, prodejna elektroniky, papírnictví, hračkářství, železářství, prodejny textilu, prodejna obuv, prodejny tabáku, knihkupectví, květinářství. Funguje zde pět hospod, dvě kadeřnictví, posilovna. Je možné navštívit celkem tři muzea (Vojensko-historické muzeum, Městské muzeum a muzeum Waldemara Matušky).

Stav občanské vybavenosti v řešeném území mi přijde uspokojivý, určitě by si ale zasloužilo pozornost intenzivnější využití atraktivního prostředí unikátních architektonických prostorů, které Josefov nabízí. A to například formou ubytování, nových kaváren či čajoven s možností venkovního posezení.

Za rušivý faktor považuji některé reklamní poutače a nápisy na fasádách budov, které narušují historickou tvář města a působí dosti laciným dojmem. Určitě by bylo vhodné tomuto neuctivému zásahu do veřejného prostoru zamezit a to stanovením určitých zásad které by tyto prvky regulovaly.

Obr. 32 Nově obnovený objekt s občanskou vybaveností v parteru s vhodně zvolenou úpravou fasády

Obr. 33 Nevhodně zvolené reklamní poutače na objektu s potravinami

Obr. 34 Objekt nově otevřené hospody

Obr. 35 Nevhodně zvolené vyplně vchodových dveří u objektu s občanskou vybaveností

10.2.4 Veřejné prostranství

Ulice veřejného prostranství jsou dlážděny žulovou dlažbou různých rozměrů a skladby. Chodníky pokrývá kombinace pískovcových kvádrů, mozaiky, betonových desek, asfaltu a betonové zámkové dlažby. V rámci udržení historického charakteru města považují asfaltový povrch a povrch tvořený zámkovou dlažbou za nevhodný. Stav některých místních komunikací je neuspokojivý a bylo by vhodné provést rozsáhlejší údržbu a opravy.

V řešeném území se v současném stavu nachází celkem 4 náměstí. Paralelně s komunikací II.třídy vedoucí z Jaroměře do Třebechovic na Orebem, postupně leží náměstí Boženy Němcové, Masarykovo náměstí a Náměstí Svobody, Riegrovo náměstí se nachází v jihozápadní straně pevnosti u komunikace III.třídy vedoucí na Hradec Králové.

- Náměstí B. Němcové

Procházející komunikace II.třídy rozděluje toto náměstí na dvě části. V severovýchodní části se nachází bysta B. Němcové a keřová výsadba. Jihozápadní částí diagonálně prochází peší stezka, uprostřed této části se nachází jedna z mnoha historických studen.

- Náměstí T.G.Masaryka

Prostor tohoto náměstí je rozdělen na tři samostatné části. V severovýchodní části se nachází dominanta náměstí kostel Nanebevstoupení páně. Od průčelí kostela se připojuje nezastavěná plocha, která byla původně určena k výstavbě fary a školy. Ve středu náměstí se nachází kašna se soškou. Kromě kašny je prostor náměstí doplněn patníky spojenými řetězy, v nárožích parku se nachází čtyři historické studny.

Obr. 36 Původní dochovaná žulová dlažba větších rozměrů

Obr. 37 Nevhodně zvolená úprava povrchu v podobě betonové zámkové dlažby

Obr. 39 Vhodně zvolená žulová dlažba menších rozměrů

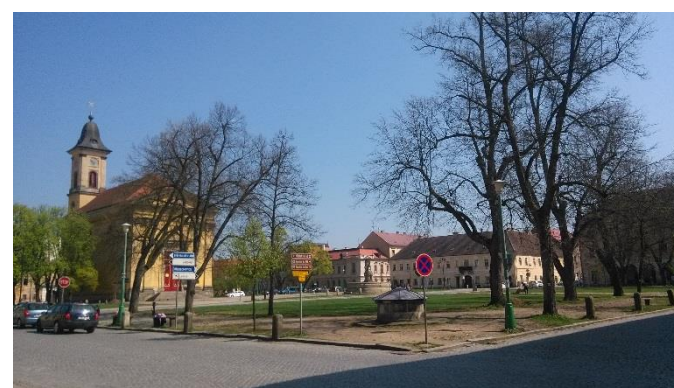
Obr. 38 Neudržovaný povrch místní komunikace

Obr. 40 Náměstí B. Němcové 1

Obr. 41 Náměstí B. Němcové 2

Obr. 42 Náměstí T.G. Masaryka 1

Obr. 43 Náměstí T.G. Masaryka 2

- Náměstí Svobody

Toto náměstí v jihovýchodní části pevnosti, původně pojmenované jako náměstí Novoměstské, dříve sloužilo jako prostor pro místní trhy. Tuto funkci prostoru již neplní. V současném stavu je park velmi zanedbaný a to jeho údržbou i množstvím mobiliáře. Bylo by vhodné provést celkovou revitalizaci toho prostoru.

- Riegrovo Náměstí

V jihozápadní části města se mezi objekty bývalého vojenského stavebního a zásobovacího úřadu nachází prostranství Riegrova Náměstí. Toto náměstí je procházející komunikací vedoucí na Hradec Králové rozdělena na dvě části.

- Městský mobiliář

Prostor pevnosti je doplňován prvky mobiliáře. Množství těchto prvků je v některých částech města nedostačující a to z hlediska funkčnosti i reprezentativnosti. Nejproblémověji působí stav mobiliáře na hlavním náměstí, toto prostranství by mělo zcela jistě projít obnovou a být rozšířeno o nové části prvků mobiliáře. Jak dokládá fotodokumentace, design některých prvků je nejednotný. Nádoby na tříděný a smíšený odpad jsou často přeplněné či ve špatném stavu.

Obr. 44 Náměstí Svobody 1

Obr. 45 Náměstí Svobody 2

Obr. 46 Riegrovo náměstí 1

Obr. 47 Riegrovo náměstí 2

Obr. 48 Nedostačující kapacita kontejneru na smíšený odpad (Riegrovo náměstí)

Obr. 49 Odpadkové kontejnery na tříděný odpad

Obr. 50 Lavička- Typ 2 (Náměstí T.G. Masaryka)

Obr. 51 Lavička- Typ 1 (Náměstí T.G. Masaryka)

Obr. 52 Lavička- Typ 3 (Riegrovo náměstí, náměstí Svobody)

Obr. 53 Odpadkový koš- Typ 1

Obr. 54 Odpadkový koš- Typ 2

11 Prvky regulace zástavby

Podíváme-li se do historie, za jakých podmínek město Josefov vznikalo, dozvídáme se, že již v počátcích výstavby civilních objektů byla stanovena jasná a striktní pravidla, která musel každý zájemce splnit, pokud chtěl ve městě žít či podnikat. Byly to především regulace které definovaly požadované uspořádání, výšku a podlažnost budov. Právě proto mohlo být docíleno jedinečného rázu celého města, kde všechny objekty jsou stavěny v jednotném stavebním slohu, a zároveň respektují hierarchii jednotlivých prostorů, "nadřazenost" vojenských objektů nad civilními.

V letech 1782 byl vydán Josefem II. tzv. osídlovací patent. Jednalo se o tzv. první zákonný josefovský regulační plán, který předem vylučoval jakékoliv osobní záměry ve vnitřní stavbě města, stanovoval také mimo jiné podmínky a zásady pro stavbu civilních domů. [23]

„Každý dům musel být postaven z kvalitního materiálu a vybaven protipožární zdí, komíny stavěny dle předepsaných měř, střecha pokryta prejzy, taškami nebo cihlami. Mezi střechami jednotlivých domů nesmělí být žlaby. Úroveň podlahy přízemí musela být ve výšce dvě stopy (1 fortifikační stopa = 32,5 cm) nad úrovní okolního terénu. Přízemí mělo být klenuté a každý dům musel mít vlastní studnu, sklep a nejméně jednu podzemní kanalizační stoku. Žumpy se zakazovali. Fasády museli mít nejméně 3-4 okenní osy, okna široká 3 stopy a 5-6 stop vysoká. Domy stavěné ze státní podpory byly jednopatrové. Ti, kteří této podpory nežadali, mohli nad klenutým přízemím postavit ještě jedno patro.“ [23]

Vnitřní uspořádání a zařízení domu bylo ponecháno na možnostech stavebníka a potřebách jeho zaměstnání. Striktně bylo zakázáno instalovat na fasády domů prvky, které by vyčnívaly do prostoru ulice a zamezovaly ve výhledu při potenciálních vojenských operacích. Nesměli tedy mít balkóny, arkýře či podobné výstupky. [23]

11.1 Používané regulativy

Vymezení pojmů

- **Uliční čára**- tato čára vymezuje veřejný prostor od bloků a ploch pro zástavbu. Její stanovení je pro urbanistický rozvoj zásadní. Jedná se o nevýznamnější prvek regulace na úrovni regulačních plánů.
- **Parcelní čára**- Parcelní čára ovlivňuje velikost stavebních pozemků.
- **Stavební čára**- těmito čarami bývají vymezeny polohy staveb na pozemcích. Přes tuto čáru smí vstupovat pouze drobné architektonické prvky např. balkony, arkýře, markýzy, římsy, apod. Stanovení stavebních čar významně ovlivňuje návrh ostatních používaných regulativů.
- **Koeficient zastavění**- udává procentuální podíl zastavěné plochy k pozemku. Stanovením tohoto koeficientu je předejito záboru celého pozemku.
- **Podlažnost**- stanovuje počet nadzemních podlaží ve vymezené ploše záměru. Jedná se o parametr zmiňovaný ve většině regulačních plánů
- **Průchod, průjezd**- vymezuje koridor průchodu nebo průjezdu pozemkem
- **Tvar střechy**- bývají uváděny regulativy z hlediska tvaru střechy (plochá, valbová, mansardová, sedlová, pultová atd.) Předepisuje se sklon střechy, výskyt vikýřů či střešních oken
- **Stanovení výměr budov, pozemků, užitných ploch**- tyto parametry bývají obvykle uvedeny v textové části regulačního plánu.
- **Regulativy parametrů veřejných prostranství a prvků dopravního řešení**- tyto parametry vymezují uliční prostor. Patří sem rovněž návrh dispozice uličního prostoru rozčleněného na pěší a dopravní komunikace, parkovací plochy, plochy pro zeleň apod. Velmi často se uvádí závazná poloha vjezdů na pozemky.

11.2 Regulace pevnostní města Josefov

Regulace prostorového využití

V řešeném území byly pro plochy vymezené jednotlivými bloky zástavby definovány koeficienty zastavění. Tyto koeficienty zastavění vyjadřují poměr zastavěné plochy k ploše celkové. Koeficienty jsou určeny dva, jeden určuje stávající stav, druhý stav navrhovaný. Tam kde je současný stav stejný jako navrhovaný, znamená to že v regulačním plánu nedochází k rozšiřování této zastavěné plochy. Došlo také k vymezení uličních a stavebních čar .

Podlažnost a tvary střech

Nepřípustné je zvyšování objemů objektů a měnění hmoty objektů jako celku (např. změny tvaru střech či změna výškové hladiny zástavby). Nepřípustný je zásah do střešní krajiny půdní vestavbou s historicky nedoloženými vikýři. Instalace nových střešních oken či fotovoltaických panelů je taktéž nepřístupná.

Střešní krytina by měla být při obnově nahrazena pálenou krytinou cihlově červené barvy, či krytinou která je doložená historickou situací. Za náhradní krytinu je považována plechová krytina, která by však měla být co nejdříve nahrazena již zmíněným vzhledově vhodnějším typem krytiny. Ve výkresové části byla znázorněna stávající podlažnost objektů a typy tvarů střech (viz. výkres Regulační plán - pevnostní město Josefov)

Veřejné prostranství a prvky mobiliáře

Ve veřejném prostranství je nepřístupné umísťovat reklamní zařízení, výjimku tvoří pouze označení provozoven a vyhrazené plakátovací plochy. Označení provozoven by mělo vycházet z historického kontextu pevnostního města a nenarušovat nevhodnými prvky jeho charakter.

Při obnově povrchů veřejného prostranství a komunikací, je vhodné dbát na původní materiály a volit prvky žulové dlažby či pískovcových kvádrů. Ostatní „nové“ materiály jsou nepřípustné. Nevhodně opravené stávající povrchy je vhodné, nahradit již zmíněnými materiály. Městský mobilíář by měl být udržován, obnovován a postupně doplňován novými prvky. Výběr mobilíáře by měl být volen v jednotném konceptu na základě schválené koncepční studii.

Architektonické zásady

Musí být zachovány všechny dochované fasádní prvky ve stávajícím tvaru a tradičním materiálu včetně povrchových úprav a zpracování. Barevnost jednotlivých fasád bude posuzována s ohledem na sousední nemovitost, vhodné je volit světlejší barvy a vyvarovat se „křiklavým“ odstínům.

Při obnově vyplní otvorů je nutné dodržet stávající rozměry okenních či dveřních otvorů, včetně hloubky ostění ve fasádě. Dodrženo by mělo být i původní členění okenních výplní. Nepřípustná jsou zrcadlová skla či reflexní úpravy skel. Měla by být vyvořena studie, která by doporučovala barevné odstíny jak pro fasády tak pro rámy okenních otvorů.

Je nepřípustné na fasády domů instalovat trvalé reklamy či informační zařízení zakrývající tektonické prvky. Parter objektů lze využít pro komerční účely měl by být však zachován celkový ráz objektu.

Plochy změn (plochy přestavby)

Významným prvkem rozvoje území by měla být revitalizace ploch a objektů, které jsou v poslední době podvyužité. Na základě průzkumů, bylo vytipovány následující konkrétní prostory, pro které by měly být zpracovány územní či architektonické studie, které by prověřily změnu využití či stávající uspořádání.

Označení plochy	Navrhovaná funkce	Rozloha [m ²]
P_01	Areál bývalé vojenské nemocnice, která je jednou z nevyužívaných budov v tomto území, by své uplatnění mohl hledat ve využití v oblastech nemocničních či rehabilitačních zařízení. (Např. Nová oblastní nemocnice, rehabilitační středisko)	12 700
P_02	Tato plocha dříve sloužila jako technické zázemí vojenské nemocnice, na které se v současné době nacházejí objekty ve velmi zchátralém stavu. Měla by být vytvořena detailnější studie těchto objektů, a zhodnocení možné demolice. Mohlo by zde dojít k vytvoření nové části veřejného prostoru, obsahující prvky ke sportovnímu využití.	2 900
P_03	Objekt čtvercové kasárny, by se v rámci původního využití mohl přeměnit např. v bytový komplex. Poskytující možnost moderního bydlení pro nové příchozí obyvatele. Do prostoru vnitrobloku by mohly být vestavěny nové bloky. Díky kterým, by došlo k lepšímu propojení stávajícího objektu.	15 600
P_04	Objekt bývalé jízdárny, který je v současné době jedním z nevyužívaných objektů by mohl být ve vzoru pevnosti Tereziín navrácen původnímu využití a to v podobě prostoru pro cvičení koní a jejich jezdce. Mohlo by zde také například vzniknout Turistické informační centrum či jiná funkce občanské vybavenosti (Galerie, restaurační zařízení) Přílehlá část areálu by mohla být vymezena pro parkování a ostatní stávající objekty přestavěny na objekty dopravní infrastruktury (garáže, parkovací plochy)	6 400

P_05	Na této ploše, by mělo dojít k vymezení a k opravě stávajícího povrchu. Automobily zde v současném stavu sice parkují, prostor pro parkování však nemá žádný systém ani řád.	3 350
P_06	Toto náměstí, by mělo projít celkovou revitalizací ploch, novou výsadbou a úpravou stávající zeleně. Bylo by vhodné doplnit prvky mobiliáře, kterých je zde nedostatek. Spodní část náměstí, by mohla být využita jako prostor pro tržiště, na kterém by místní řemeslníci a zemědělci z blízkého okolí mohli nabízet svoje produkty.	1 700
P_07	V této části, by mělo dojít k celkové revitalizaci ploch a k doplnění prvků městského mobiliáře. Mohl by zde být vytvořen prostor pro kulturní a společenské akce. (divadlo, kocerty či sportovní akce.)	2 100
P_08	Tento objekt bývalé vojenské zbrojnice, by po určitých stavebních úpravách svojí funkcí mohl uplatnit ve smíšeně obytné funkci. V parteru, by mohl vzniknout například komplex restauračních zařízení.	9 200
P_09	Tyto objekty okružních kasáren s přílehlými dvorky, by mohli sloužit v rámci občanské vybavenosti například jako prostory dílen pro řemeslnou výrobu či ateliéru pro školy uměleckého zaměření. Mohli by zde vzniknout také prostory pro administrativní či podnikatelskou činnost.	9 300
P_10		4 200
P_11		5 900
P_12		3 300
P_13		5 800

12 Závěr

Vývoj tohoto města je již od demilitarizace území provázen velkým množstvím problémů zasahujících do širokého spektra vědních oborů. Tato práce se snaží přiblížit problematiku stavebně-historického vývoje, současného stavu některých objektů a možné přeměny pevnostního města Josefov.

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo řešení problematiky rozvoje a ochrany pevnostního města Josefov z pohledu základní urbanistické regulace.

První část práce je věnována všeobecné problematice nevyužívaných vojenských objektů (tzv. Vojenských Brownfields), které se v oblasti fortifikačních pevností vysytlují. Jsou zde zmíněny některé procesy a nástroje umožňující jejich přeměnu směřující k novému využití. Uvedeny jsou konkrétní příklady možné transformace fortifikačních pevností a jejich dílčích vojenských objektů.

Druhá část se zabývá analýzou řešeného území. Je uvedena základní charakteristika širšího území do které Josefov spadá. Práce dále zmiňuje důležité momenty historického vývoje a zabývá se vztahem pevnostního města k územně plánovací dokumentaci a současné památkové ochraně.

Třetí část práce je věnována vlastnímu průzkumu, rozboru a popisu stávajícího stavu území. Který je doplněn o fotodokumentaci, která v rámci vlastních průzkumů byla pořízena.

Završením práce bylo vytvoření regulačního plánu a stanovení základních regulativů, které definují urbanistické zásady, zajišťují ochranu kulturních a architektonických hodnot v území. Došlo zde k vymezení některých nevhodně udržovaných prostorů, pro které by měly být zpracovány územní či architektonické studie. V rámci rozvoje území, byla navrhnutá jejich nová možná funkce. Součástí práce je grafická část, v níž je zpracováno několik výkresů věnujících se detailnějšímu rozboru pevnostního města. Tyto výkresy byly zpracovány v programu Archicad.

13 Seznam použitých zdrojů

- [1] MICHAELA PIXOVÁ, *Zkušenosti s revitalizací „Brownfieldů“*, Centrum pro výzkum a inovaci v sociálních službách, 2014 [cit. 2018-05-15].
- [2] VLADIMÍRA ŠILHÁNKOVÁ A KOL. *Rekonverze vojenských brownfields*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. ISBN 8071948365) [cit. 2018-05-15].
- [3] *Úplná aktualizace územně analytických podkladů obce s rozšířenou působností Jaroměř* [online]. [cit. 2018-05-15]. Dostupné z: https://www.jaromer-josefov.cz/e_download.php?file=data/editor/512cs_22.pdf&original=5206_uap.pdf
- [4] TEREZÍN-MĚSTO ZMĚNY, *Zájmové sdružení právnických osob. Kronika projektu* [online]. [cit. 2018-05-23]. Dostupné z: http://www.projekt-terezin.cz/assets/File.ashx?id_org=200262&id_dokumenty=1045
- [5] Mesto Leopoldov [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <https://www.leopoldov.sk/sk/o-meste/informacie-o-meste/historia-a-pamiatky-mesta.html>
- [6] *Věznice Leopoldov* [online]. [cit. 2018-05-24]. Dostupné z: <http://www.polifictivezni.cz/veznice-leopoldov.html>
- [7] *Pevnost Bourtange* [online]. [cit. 2018-05-23]. Dostupné z: <https://www.bourtange.nl/bezoekersinformatie/de-vesting>
- [8] *Pevnostní město Verdun, Francie* [online]. [cit. 2018-05-24]. Dostupné z: <http://www.fortified-places.com/verdun.html>
- [9] *Pevnostní město Neuf-Brisach* [online]. [cit. 2018-05-24]. Dostupné z: <https://www.neuf-brisach.fr/Culture-Patrimoine/Vauban/Fortifications.html>
- [10] *Pevnostní město Pamanova, Itálie* [online]. [cit. 2018-05-24]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/tentativelists/1154/>
- [11] MATOUŠKOVÁ, Lenka. *Vojenské brownfields a jejich proměny od roku 1989*. Pardubice, 2014. 118 s. Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní. Vedoucí práce doc. Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, PhD.
- [12] Vauban, Freiburg [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://www.greenlab.cz/cs/projekty/vauban-freiburg/>
- [13] *Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu* [online]. [cit. 2018-05-24]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-183#f3030780>
- [14] *Pevnost Josefov* [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://www.pevnostjosefov.cz/historie/historie-josefova/>
- [15] KUCHTOVÁ, Tereza. *Pevnost Josefov od svých počátků do současnosti*. Brno, 2014. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.
- [16] NOVÁK, Václav. *Pevnostním městem Josefovem*. Jaroměř: Městský úřad, 2000. ISBN 80-901-7916-9. [
- [17] KNETL, Miloš. *Historie vzniku pevnosti Josefov* [online]. [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://pevnost.josefov.sweb.cz/historie/historie.htm>
- [18] *Textová část územního plánu Jaroměř* [online] [cit. 2018-05-15]. Dostupné z: https://www.jaromer-josefov.cz/e_download.php?file=data/uredni_deska/obsah972_75.pdf&original=Textov%C3%A1%20%C4%8D%C3%A1st%20%C3%BAzemn%C3%ADho%20pl%C3%A1nu.pdf
- [19] *Zákon č. 114/1992 Sb. Zákon o ochraně přírody a krajiny* [online]. [cit. 2018-05-24]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-114#f1413563>
- [20] *ČOV Jaroměř* [online]. [cit. 2018-05-24]. Dostupné z: <http://mevakjar.cz/rubriky/cov-jaromer>
- [21] *Zákon č. 20/1987 Sb., Zákon české národní rady o státní památkové péči*. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1987-20>
- [22] *Výnos ministerstva kultury České socialistické republiky. 1987, 16 417/87-VI/1*. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/kultura/pamatkove-zony-rezervace/vynos-ministerstva-kultury-ceske-socialisticke-republiky-c--16-417-87-vi-1-1010/>

[23] MERTLÍKOVÁ, Olga. Josefov ve starých pohlednicích: [Josefstadt auf alten Ansichtskarten = Josefstadt in old postcards]. V Jaroměř: Městské muzeum, 2007. ISBN 80-903-1316-7.

[24] ČÍŽEK, Jan. Předpisy pro stavbu civilních domů v pevnostech Josefov a Terežín z roku 1782 a jejich uplatnění v Josefově. *Průzkumy památek II/2000.*, str.131-136.

14 Seznam mapových výstupů

01 ORTOFOTO- PEVNOSTNÍ MĚSTO JOSEFOV

02 FUNKČNÍ VYUŽITÍ ÚZEMÍ- PEVNOSTNÍ MĚSTO JOSEFOV

03 MAJETKOVÉ VZTAHY- PEVNOSTNÍ MĚSTO JOSEFOV

04 PAMÁTKOVĚ CHRÁNĚNÉ OBJEKTY- PEVNOSTNÍ MĚSTO JOSEFOV

05 REGULAČNÍ PLÁN- PEVNOSTNÍ MĚSTO JOSEFOV

06 LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ- PEVNOSTNÍ MĚSTO JOSEFOV

15 Seznam použitých obrázků

Obr. 1 Pevnostní město Terežín	9
Obr. 2 Pevnostní město Leopoldov	10
Obr. 3 Pevnostní město Verdun, Francie	11
Obr. 4 Pevnostní město Palmanova, Itálie	11
Obr. 5 Pevnostní město Bourtange, Nizozemsko	11
Obr. 6 Pevnostní město Neuf-Brisach, Německo	11
Obr. 7 Bývalý vojenský areál (Vysoké mýto, Česká republika)	12
Obr. 8 Ekologická čtvrť Vauban (Freiburg, Německo)	12
Obr. 9 Zázemí festivalu Cirkusu Circa (Auch , Francie)	12
Obr. 10 Mapa s vyznačenou lokací Josefova	14
Obr. 11 Letecký snímek Josefova	14
Obr. 12 Schéma pevnostního města Josefov	15

Obr. 13 Mapa s vyznačenou Dopravní infrastrukturou	18
Obr. 14 Bývalé pevnostní brány	20
Obr. 15 Pevnost v letech 1925.....	20
Obr. 16 Mapa Josefova z roku 1871	21
Obr. 17 Vesnice Ples před stavbou pevnosti	21
Obr. 18 II. Vojenské mapování	21
Obr. 19 III. Vojenské mapování	21
Obr. 20 Orientační mapa majetkových vztahů	24
Obr. 21 Nově opravená fasáda civilního domu	25
Obr. 22 Nově obnovená fasáda s vhodně zvolenou výplní okenních otvorů	25
Obr. 23 Původní fasáda- Nevhodně zvolená výplň okenních otvorů	25
Obr. 24 Nově opravená fasáda civilního domu	25
Obr. 25 Civilní dům ve velmi zchátralém stavu	25
Obr. 26 Okružních kasárny ve východní části čekající na obnovu	26
Obr. 27 Objekt bývalé jízďárny	26
Obr. 28 Objekt bývalé vojenské nemocnice	26
Obr. 29 Nově opravený objekt pracoviště památkového ústavu	26
Obr. 30 Areál vojenské jízďárny spadající pod správu Armády ČR.	26
Obr. 31 Objekt bývalé vojenské zbrojnice	26
Obr. 32 Nově obnovený objekt s občanskou vybaveností v parteru	27
Obr. 33 Nevhodně zvolené reklamní poutače na objektu s potravinami	27
Obr. 34 Objekt nově otevřené hospody	27
Obr. 35 Nevhodně zvolené výplně vchodových dveří	27
Obr. 36 Původní dochovaná žulová dlažba větších rozměrů	28
Obr. 37 Nevhodně zvolená úprava povrchu	28
Obr. 38 Neudržovaný povrch místní komunikace	28
Obr. 39 Vhodně zvolená žulová dlažba menších rozměrů	28
Obr. 40 Náměstí B. Němcové 1	28
Obr. 41 Náměstí B. Němcové 2	28
Obr. 42 Náměstí T.G. Masaryka 1	28

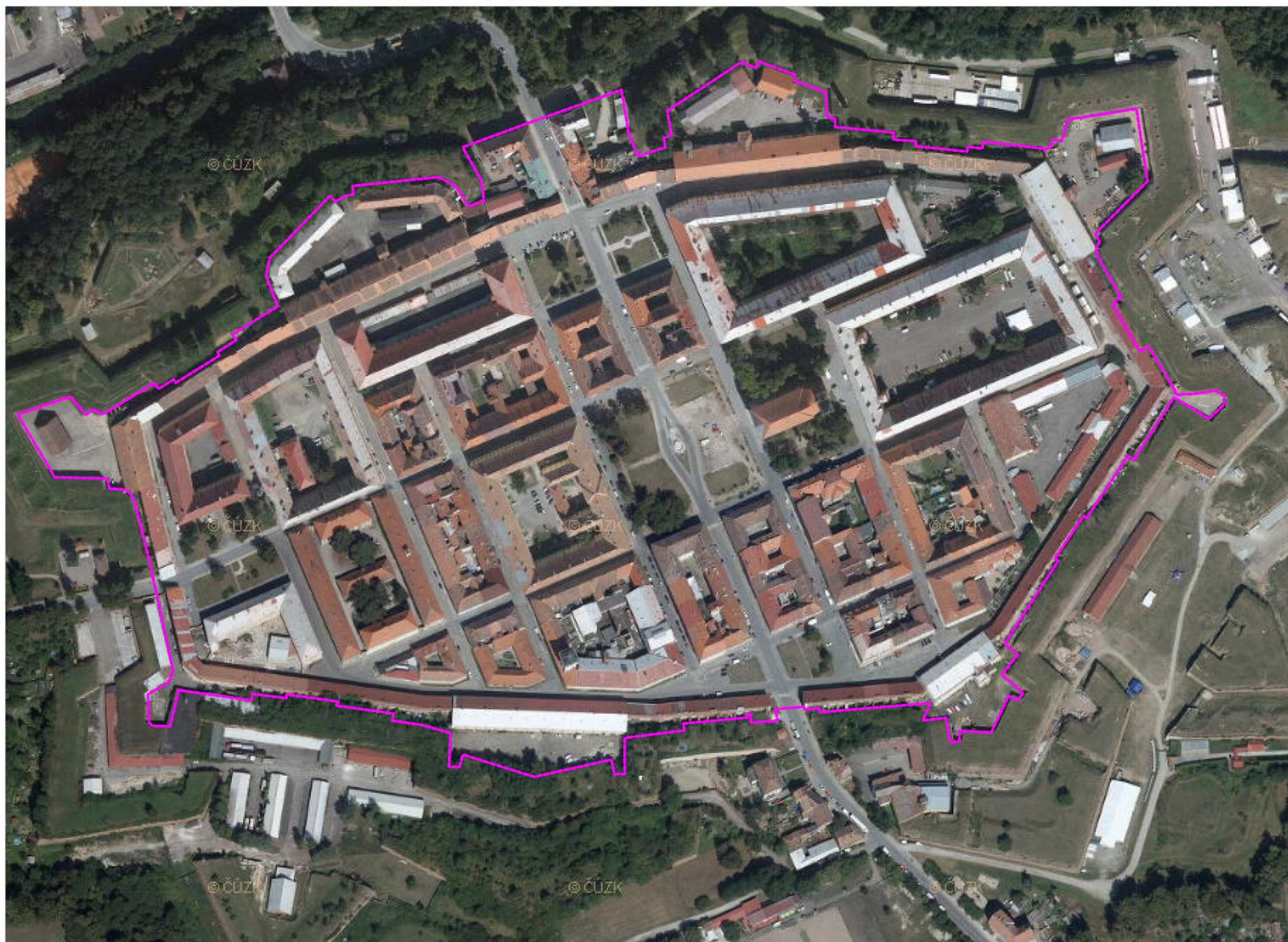

Obr. 43 Náměstí T.G.Masaryka 2.....	28
Obr. 44 Náměstí Svobody 1	29
Obr. 45 Náměstí Svobody 2	29
Obr. 46 Riegrovo náměstí 1	29
Obr. 47 Riegrovo náměstí 2	29
Obr. 48 Nedostačující kapacita kontejneru na smíšený odpad (Riegrovo náměstí) .	29
Obr. 49 Odpadkové kontejnery na tříděný odpad	29
Obr. 50 Lavička- Typ 2 (Náměstí T.G ..Masaryka).....	29
Obr. 51 Lavička- Typ 1 (Náměstí T.G ..Masaryka	29
Obr. 52 Lavička- Typ 3 (Riegrovo náměstí, náměstí Svobody)	29
Obr. 53 Odpadkový koš- Typ 1	29
Obr. 54 Odpadkový koš- Typ 2.....	29

16 Náhledy mapových výstupů

ORTOFOTO- PEVNOSTNÍ MĚSTO JOSEFOV

LEGENDA

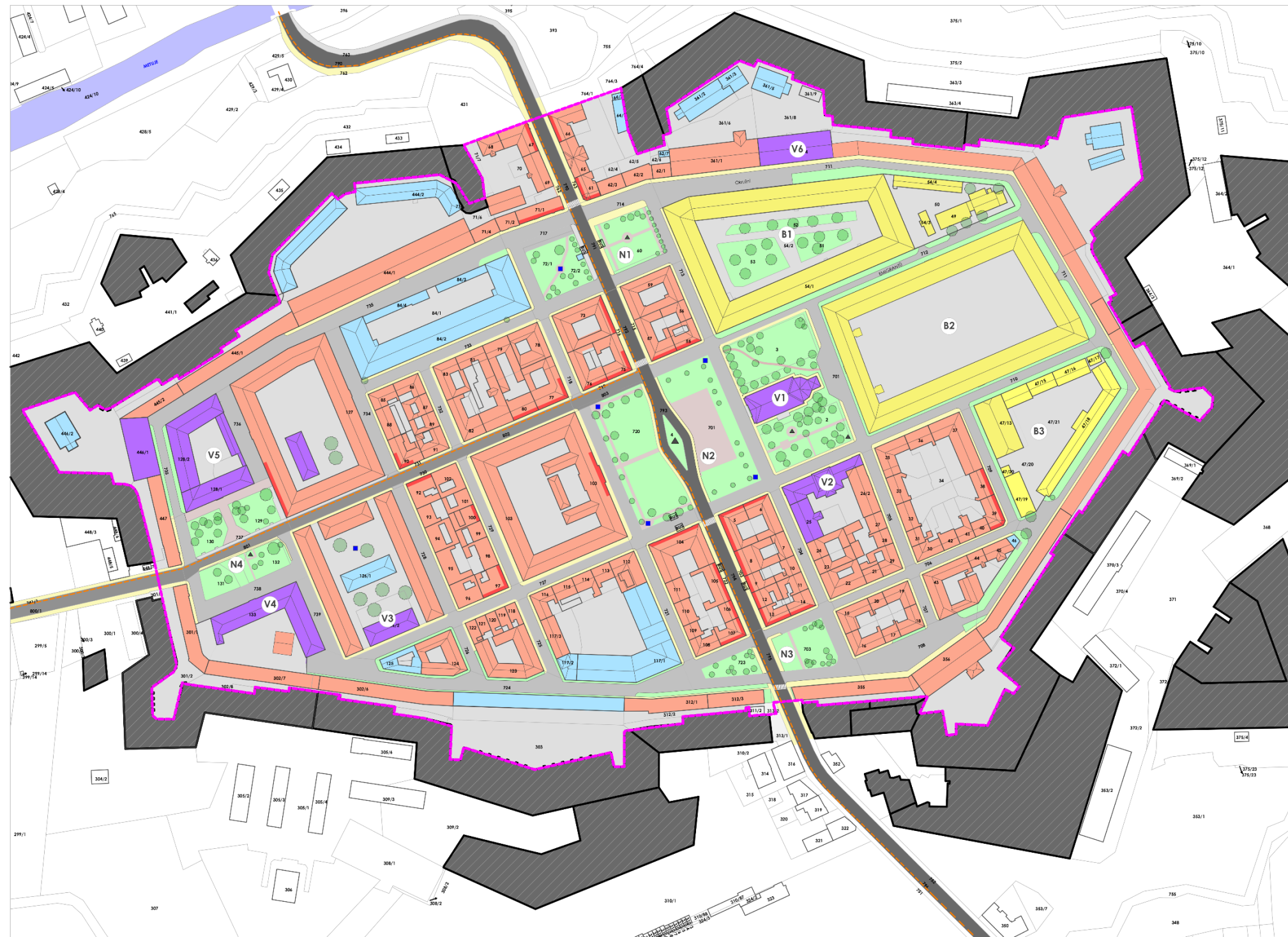
----- HRANICE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

OBOR	KATEDRA	VYPRACOVAL	Fakulta stavební ČVUT
INŽENÝRSTVÍ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	K127 - URBANISMUS A ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ	LUKÁŠ JIRÁSEK	
ROČNÍK	VEDOUČÍ PRÁCE		
4.	Ing. arch. FRANTIŠEK POSPÍŠIL, Ph.D.		
AKCE: BAKALÁŘSKÁ PRÁCE			FORMÁT: A4
			MĚŘÍTKO: 1:2000
			DATUM: 25.5.2018
OBSAH: ORTOFOTO- PEVNOSTNÍ MĚSTO JOSEFOV			Č. VÝKR.: 01

FUNKČNÍ VYUŽITÍ ÚZEMÍ- PEVNOSTNÍ MĚSTO JOSEFOV

LEGENDA

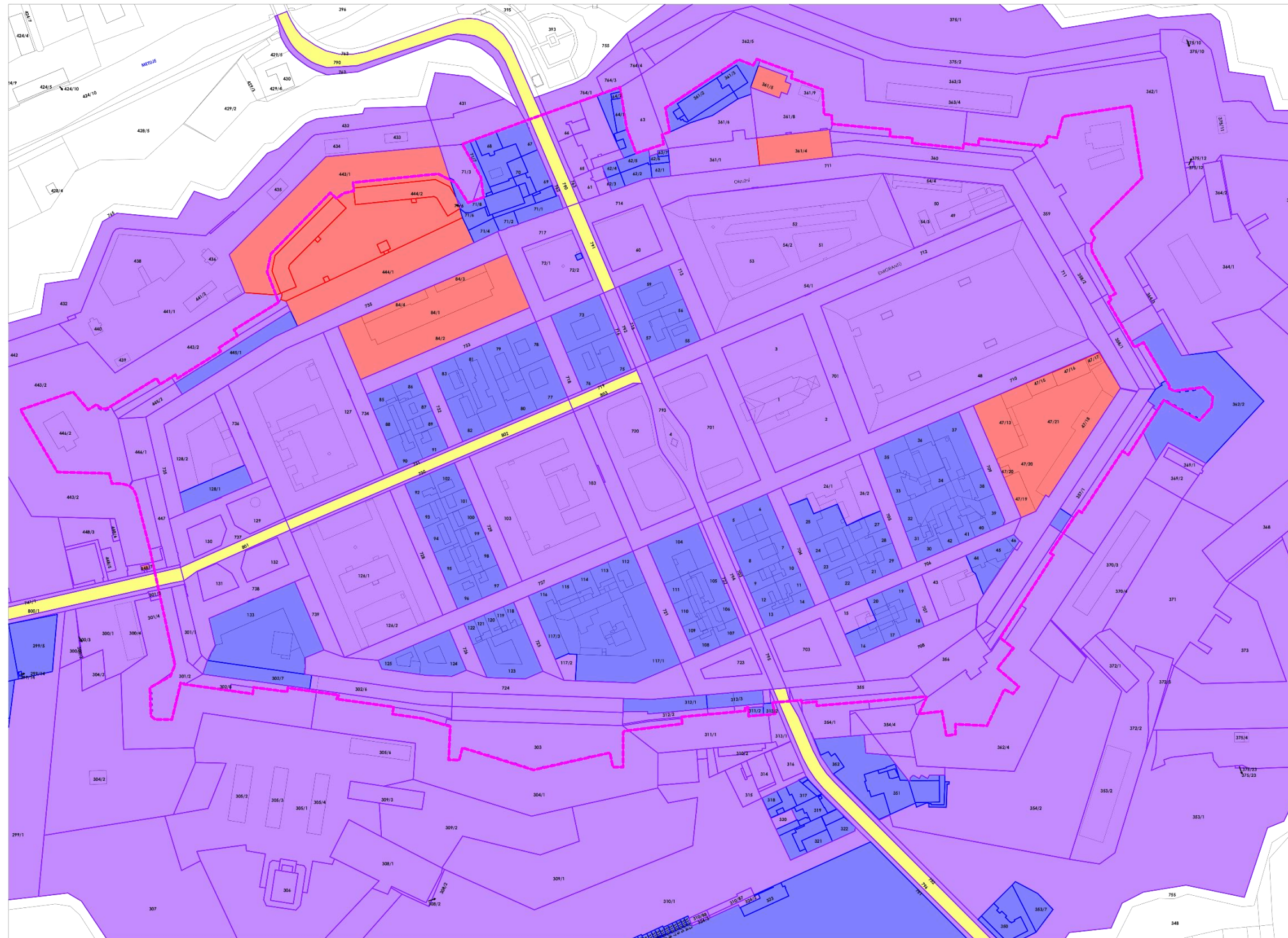
- HRANICE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ
- FUNKČNÍ VYUŽITÍ OBJEKTŮ**
- PLOCHY OBYTNÉ
- PLOCHY SMÍŠENÉ OBYTNÉ S OBCANSKOU VYBAVENOSTÍ V PARTERU
- PLOCHY TECHNICKÉ VYBAVENOSTI (SKLADY, GARÁŽE)
- NEVYUŽÍVANÉ OBJEKTY (BROWNFIELDS)
- B1 PŮVODNÍ VOJENSKÁ NEMOCNICE
- B2 PŮVODNÍ ČTVERCOVÉ KASÁRNY
- B2 AREÁL BÝVALÉ JÍZDÁRNY
- PLOCHY OBCANSKÉ VYBAVENOSTI- NEKOMERČNÍ
- V1 KOSTEL NANEBEVSTOUPENÍ PÁNĚ
- V2 POŠTA, MĚSTSKÁ KNIHOVNA, MĚSTSKÁ POLICE
- V3 ZÁKLADNÍ ŠKOLA
- V4 MĚSTSKÉ MUZEUM
- V5 VOJENSKO-HISTORICKÉ MUZEUM, MUZEUM WALDEMARA MATUŠKY
- V6 OBJEKT NÁRODNÍHO PAMÁTKOVÉHO ÚSTAVU
- VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ**
- CHODNÍK
- NEZPEVNĚNÝ POVRCH
- ZPEVNĚNÝ POVRCH
- OPEVNĚNÍ JOSEFOVA
- MĚSTSKÁ ZELEN
- N1 NÁMĚSTÍ BOŽENY NĚMCOVÉ
- N2 MASARYKOVO NÁMĚSTÍ
- N3 NÁMĚSTÍ SVOBODY
- N4 RIEGROVO NÁMĚSTÍ
- STROM
- STUDNA
- POMNÍK, SOCHA
- DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA**
- SILNICE II.TŘÍDY
- SILNICE III.TŘÍDY
- PLOCHY MÍSTNÍCH KOMUNIKACÍ
- CYKLOSTEZKA
- BUS AUTOBUSOVÁ ZASTÁVKA

OBOR INŽENÝRSTVÍ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	KATEDRA K127- URBANISMUS A ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ	VYPRACOVAL LUKÁŠ JIRÁSEK	Fakulta stavební ČVUT
ROČNÍK 4.	VEDOUcí PRÁCE Ing.arch. FRANTIŠEK POSPĚL, Ph.D.		
AKCE : BAKALÁRSKÁ PRÁCE			FORMÁT 4xA4
OBSAH : FUNKČNÍ VYUŽITÍ ÚZEMÍ- PEVNOSTNÍ MĚSTO JOSEFOV			MĚŘÍTKO 1:2000
			DATUM 25.5.2018
			Č. VÝKR. 02

MAJETKOVÉ VZTAHY- PEVNOSTNÍ MĚSTO JOSEFOV

LEGENDA

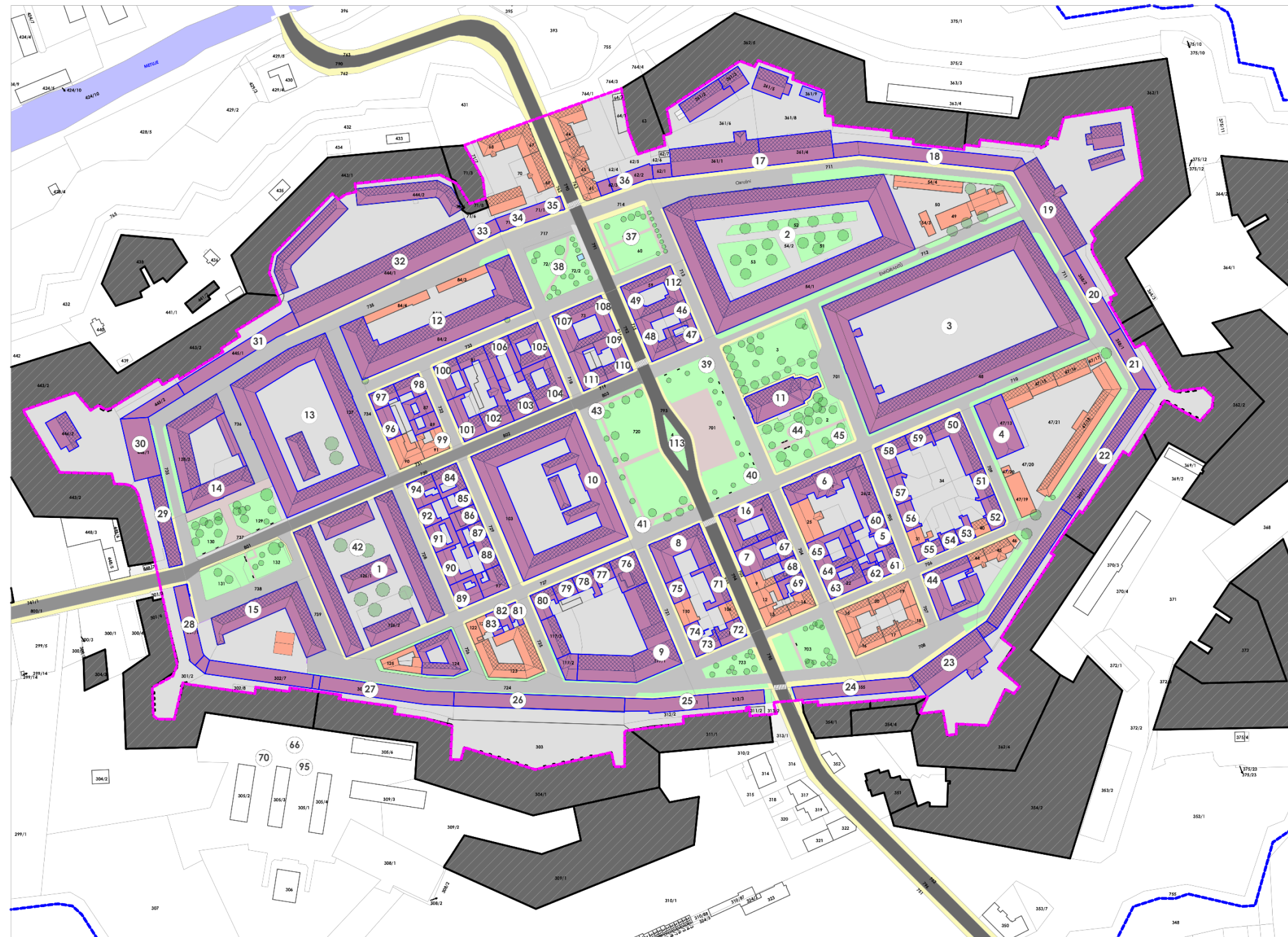
- - - HRANICE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ
- MAJETEK SOUKROMÝCH VLASTNÍKŮ
- MAJETEK MĚSTA JAROMĚŘE
- MAJETEK KRALOVEHRADECKÉHO KRAJE
- MAJETEK ČESKÉ REPUBLIKY

OBOR INŽENÝRSKÝ A ÚZEMNÍHO PROSTŘEDÍ	KATEDRA K127-URBANISMUS A ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ	VYPRACOVAL LUKÁŠ JIRÁSEK	Fakulta stavební ČVUT
ROČNÍK 4.	VEDOUCÍ PRÁCE Ing.arch. FRANTIŠEK POSPĚL, Ph.D.		FORMÁT 4xA4
AKCE : BAKALÁŘSKÁ PRÁCE			MĚŘÍTKO 1:2000
			DATUM 25.5.2018
OBSAH : MAJETKOVÉ VZTAHY- PEVNOSTNÍ MĚSTO JOSEFOV			Č. VÝKR. 03

PAMÁTKOVĚ CHRÁNĚNÉ OBJEKTY- PEVNOSTNÍ MĚSTO JOSEFOV

LEGENDA

- HRANICE PAMÁTKOVÉ REZERVACE
- HRANICE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

PAMÁTKOVĚ CHRÁNĚNÉ OBJEKTY

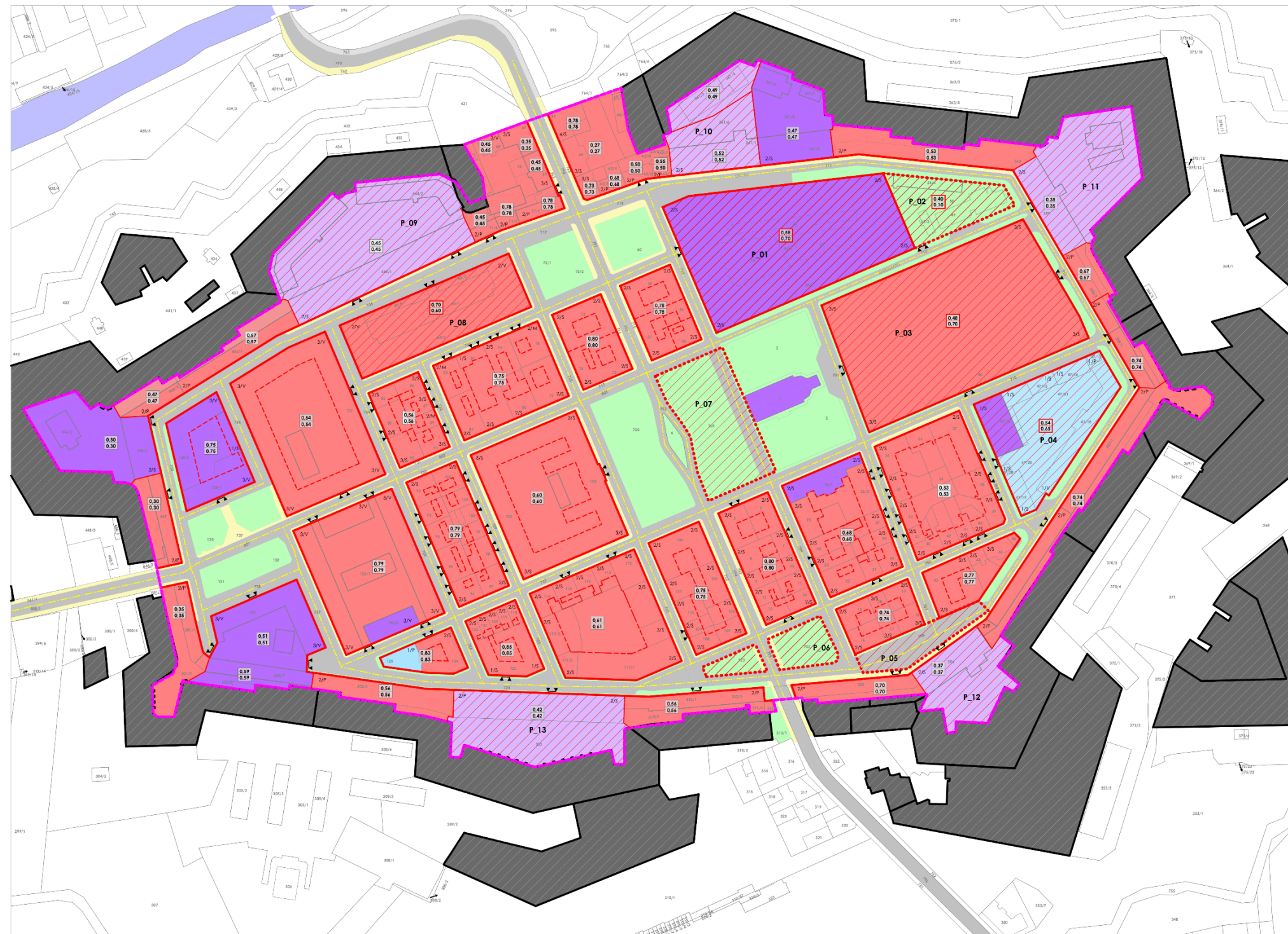
- 1 STARÝ DŮSTOJNICKÝ PAVILON
- 2 BÝVALÁ VOJENSKÁ NEMOCNICE
- 3 ČTVERCOVÁ KASÁRNA
- 4 JÍZDÁRNA
- 5 FARA
- 6 NOVÁ RADNICE
- 7 SOKOLOVNA-TÉLOCVIČNA
- 8 HLAVNÍ STRAŽNICE
- 9 BÝVALÝ PIVOVAR
- 10 VEJTELSTVÍ
- 11 KOSTEL NANEBEVSTOUPENÍ PĀNĚ
- 12 ZBRONICE
- 13 NOVÝ DŮSTOJNICKÝ PAVILON
- 14 VOJENSKÝ STAVEBNÍ ÚŘAD
- 15 ZÁSODOVACÍ ÚŘAD
- 16 STARÁ RADNICE
- 17 - 36 OBJEKTY VOJENSKÝCH KASÁREN
- 37 BUSTA BOŽENY NĚMCOVĚ
- 38 - 42 HISTORICKÉ STUDNY
- 44 HISTORICKÝ POMNÍK- FORTIFIKAČÍ KAMENY
- 45 KŘÍŽ SMIRČÍ
- 46 - 112 MĚSTKÉ DOMY
- 113 HISTORICKÁ KAŠNA

OBOR INŽENÝRSKÉ ŽIVNOSTNÍ PROSTŘEDÍ	KATEDRA K127- URBANISMUS A ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ	VYPRACOVAL LUKÁŠ JIRÁSEK	Fakulta stavební ČVUT
ROČNÍK 4.	VEDOUČÍ PRÁCE Ing.arch. FRANTIŠEK POSPĚL, Ph.D.		
AKCE: BAKALÁRSKÁ PRÁCE			FORMÁT 4x4
OBSAH: PAMÁTKOVĚ CHRÁNĚNÉ OBJEKTY- PEVNOSTNÍ MĚSTO JOSEFOV			MĚŘÍTKO 1:2000
			DATUM 25.5.2018
			Č. VÝKR. 04

REGULAČNÍ PLÁN- PEVNOSTNÍ MĚSTO JOSEFOV

LEGENDA

- HRANICE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ
 - PARCELNÍ ČÁRA
- ### REGULACE ZPŮSOBU VYUŽITÍ
PLOCHY STABILNÍ	PLOCHY ZMĚN	
		PLOCHY SMÍŠENÉ OBYTNÉ
		OBČANSKÁ VYBAVENOST- KOMERČNÍ
		OBČANSKÁ VYBAVENOST- NEKOMERČNÍ
		PLOCHY DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY (GARÁŽE)
		PLOCHY VOZOVKY
		CHODNÍK
		PLOCHY VEŘEJNÉ ZELENÉ
- ### REGULACE PROSTOROVÉHO USPOŘÁDÁNÍ
- ULIČNÍ ČÁRA
 - OSA ULIČNÍCH PROSTORŮ
 - STAVBNÍ ČÁRA VNITROBLOKŮ
 - VJEZD
 - KOEFICIENT ZASTAVĚNÍ- STAVAJÍCÍ STAV
 - KOEFICIENT ZASTAVĚNÍ- NAVRHOVANÝ STAV
 - A/8 P PODLAŽNOST OBJEKTU/TVAR STŘECHY- P= PULTOVÁ
S= SEDLOVÁ
V=VALBOVÁ

OBOR INŽENÝRSTVÍ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	KATEDRA K127- URBANISMUS A ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ	VYPRACOVAL LUKÁŠ JIRÁSEK	Fakulta stavební ČVUT
ROČNÍK 4.	VEDOUČÍ PRÁCE Ing.arch. FRANTIŠEK POSPÍŠIL, Ph.D.		
AKCE : BAKALÁŘSKÁ PRÁCE			FORMÁT 4sA4
			MĚŘÍTKO 1:2000
OBSAH : REGULAČNÍ PLÁN- PEVNOSTNÍ MĚSTO JOSEFOV			DATUM 26.5.2018
			Č. VÝKR. 05

